Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

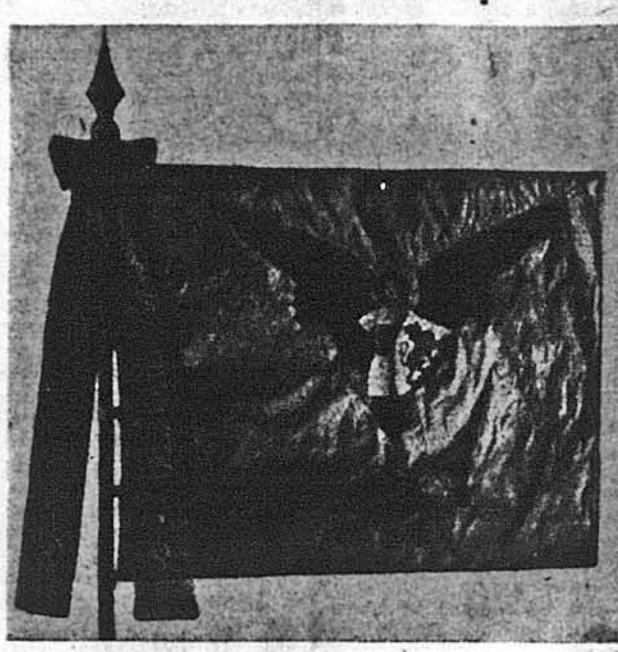
Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 174. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 10-го ВЕРЕСНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 10, 1954. No. 174. VOL. LXI.

ГАРРІМАН І АЙВС ЗМАГАТИМУТЬСЯ ЗА ГУБЕРНАТОРСТВО

Ню Йорк, Н. Й. — Першого дня після того, як губернатор Томас Дюї заявив, що він не кандидуватиме на губернатора стейту Ню Йорк під час виборів восени цього року, обидві партії визначили своїх головних кандидатів. Демократи хотіли б, щоб кандидував Аверелл Гарріман, а республіканці видвигають найсильнішого свого кандидата сенатора Ірвінґа Айвса. Айвс вже два рази був вибраний на сенатора ЗДА, давніше він у стейтовій леґіслятурі тісно співпрацював із губернатором Дюї. Досі він не дав ще своєї згоди кандидувати на губернатора, бо дружина відмовляє його від цього. Айвс переконує Дюї, щоб таки кандидував четвертий раз, а Дюї намовляє Айвса, щоб прийняв кандидатуру. Ця справа має вияснитися вже в найближчому часі. Республіканський Стейтовий Комітет одноголосно схвалив кандидатуру Айвса. Провід Демократичної Партії в стейті Ню Йорк хотів би, щоб демократичним кандидатом був Гарріман, який має великий адміністраційний досвід, бо займав високі становища за урядування президентів Рузвелта і Трумана. Але місцеві партійні організації Демократичної Партії в горішній частині стейту видвигають кандидатуру конґресмена Френкліна Д. Рузвелта. За Рузвелтом заявилися 44 повітові партійні проводи в північній частині стейту (з усіх 57 повітів). Цю справу мають вирішити на конвенції Стейтового Демократичного Проводу, яка відбудеться 21 вересня. Гадають, що буде завзята боротьба за демократичного кандидата, бо і Стейтовий Конґрес Індустріяльних Організацій заявився за підтримкою Рузвелта. Ця робітнича організація вже від давнішого часу підтримує Рузвелта і тепер не хоче змінити свого становища, твердячи, що за Гарріманом заявилася група стейтового партійного проводу, а за Рузвелтом стоять робітничі маси. Між демократами видвигають ще й третього кандидата на губернатора, бувшого генерального поштмайстра Джеймса А. Ферлі. Але він досі не заявився, чи погоджувався б кандидувати. Республіканський кандидат сенатор Айвс не має противника: його підтримує і губернатор Дюї і весь партійний провід, який на своїх зборах заявився одноголосно за Айвсом, висловлюючи одноголосно жаль з того приводу, що Дюї відмовляється кандидувати. Партійний республіканський провід підкреслює ті осяги, якими може похвалитися Дюї за час свого дванадцятирічного урядування на пості губернатора. Республіканський партійний провід підкреслює заслуги сенатора Айвса, який вже 25 років займає важливі публічні становища в стейтовій леґіслятурі, а пізніше в Сенаті ЗДА.

40-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

Прапор Українських Січових Стрільців

Сьогодні, 10-го вересня 1954 р., завершується 40 років з того часу, як перша сотня Українських Січових Стрільців вирушила на фронт, щоб „підійняти червону калину" та „визволяти нашу славну Україну" — як це співається у відомій стрілецькій пісні. Цим роковинам, що є рівночасно роковинами відродження українських збройних сил та початком збройної боротьби „за Україну, за її волю, за честь і славу, за народ" у нашій добі, присвячене у великій мірі це число „Свободи", включно з окремою картко-одноднівкою, що появляється замість звичайного літературно-мистецького додатку.

ПІДПИСАНО ДАЛЕКО-СХІДНІЙ ПАКТ БЕЗПЕКИ

Маніля. — В середу 8 вересня підписано у столиці Філіппін пакт, що ґарантує безпеку загроженим від комунізму країнам на Далекому Сході. Його підписали 9 держав, а то: ЗДА, Англія, Франція, Філіппіни, Австралія, Нова Зеляндія, Сіям і Пакістан. Підписаний пакт стверджує, що напад на котрунебудь із тих держав буде означати загрозу для мира й безпеки всіх інших і тому всі сиґнатари пакту є зобов'язані „протиставитись спільній небезпеці згідно з своїми конституційними приписами". Коли територіяльна цілість, суверенність чи політична незалежність котроїнебудь з підписаних держав була б загрожена в інший спосіб, як збройною атакою, або через витворення такої ситуації в даному обширі, що наступає небезпека для миру, то сиґнатарі мають негайно порозумітись, яких треба вжити засобів оборони. Додатковий протокол, предложений Францією, стверджує, що цей договір включає в загрожений обшир також Південний В'єтнам, Камбоджу і Ляос, дармащо ті держави, згідно з постановами Женевського перемир'я, не підписали того пакту, бо не можуть брати участи в будьякому військово - політичному бльоці держав. Підписаний пакт стверджує право всіх народів Сходу до „рівних прав і самовизначення". Пакт стверджує вірність принципам Об'єднаних Націй і зобов'язує сиґнатарів негайно повідомити Об'єднані Нації про кожну акцію. У пакті є клявзуля, яка залишає можливість приступлення до того союзу також інших держав. Міністер закордонних справ Пакістану, Могамет Зафрулля Хан, який підписав той пакт від своєї країни, заявив, що Пакістан робитиме всі заходи, щоб до союзу приступили також 4 інші держави із т. зв. Коломбо-бльоку (Індія, Бурма, Цейльон і Індонезія), а коментарі преси дійсно допускають, що бодай Цейльон і Бурма внедовзі зголосять приступлення туди. Від імені ЗДА пакт підписали державний секретар Дж. Ф. Доллес, республіканський сенатор Александер Смит (з Ню Джерзі) і демократичний сенатор Майк Мансфілд з Монтани.

Негайно після підписання далеко - східнього пакту, який дістає скорочену популярну назву СЕАТО (Савт-Іст Тріті Орґанізейшен), державний секретар Доллес відлетів на Формозу, де запевнив Чіянґ Кай-шека про тривкість постанови ЗДА боронити Формозу перед червоною атакою. Відтіль Доллес відлетів до Токіо.

Хоча підписаний далеко-східній пакт має багато недоліків, бо не передбачає автоматичної відплатної акції, не називає по імені комуністичної небезпеки, обмежується покищо тільки до незначної скількости держав і не охоплює таких азійських країн, які мають найбільше населення (Індія), залишає поза пактом Південну Корею, Японію і Формозу з найбільшими арміями, що їх мають на Сході Південна Корея і Формоза, — то все ж він має історичне значення, хоч би тому, що оце вперше у великому міжнародному союзі опинились країни чотирьох континентів, Америки, Европи, Азії і Австралії, і переломано засаду, наче б між азійським Сходом і Заходом не могли існувати тісні спільні інтереси й союзи на площі і рівних з рівними, — читаємо у перших коментарях американської преси.

АНГЛІЯ ВІДКЛИКАЛА ЗАПРОШЕННЯ НА КОНФЕРЕНЦІЮ В ЛОНДОНІ

Лондон. — Англійський уряд відкликав розіслані вже запрошення на міжнародну конференцію, яка мала відбутися в Лондоні в найближчий вівторок для розв'язання тієї міжнародної кризи, яка настала з відкиненням Европейської Оборонної Спільноти у французькому парляменті. Англійським пляном було вирішити негайне признання Західній Німеччині повної суверенности, з обмеженням її права зброєння до 12 дивізій, що їх передбачував пакт Европейської Оборонної Спільноти, та вирішити прийняти Західню Німеччину до НАТО. Цей англійський плян заломився головно на нехіті З'єдинених Держав негайно приступати до іншої розв'язки західньо-европейської безпеки, без попередньої спроби воскресити Европейську Оборонну Спільноту в трохи зміненій формі. Американський уряд, мовляв, не брав досі під увагу ніяку іншу концепцію а тримався лише цупко концепції Европейської Оборонної Спільноти і тому вважає, що спершу цю справу повинна розглянути Рада НАТО, так, як це негайно після злощасного голосування французького парляменту запропонував був державний секретар Доллес. Крім того, французький прем'єр Мендес-Франс не тільки противиться концепції прийняття Західньої Німеччини до НАТО на базі повноправного члена, але взагалі неохоче взяв би тепер участь у новій зустрічі з західніми державними діячами, відчуваючи, що він не має в їх очах того авторитету, що його мав раніше. Врешті й сам канцлер Аденауер не дуже квапився до Лондонської конференції, бажаючи раніше виступити перед німецьким парляментом і мати за собою знову атторитетну німецьку опінію. Тому, що 21 ц. м. збирається в Ню Йорку Генеральна Ассамблея Об'єднаних Націй, то при цій нагоді західні державні діячі знайдуть можливість обмінятися думками і на тему европейської кризи. Таким чином, нова міжнародна конференція у справі невдачної Европейської Оборонної Спільноти відбудеться по всій імовірності з кінцем цього, або з початком наступного місяця — передбачують коментарі провідних західних часописів.

Ніксон і Мартин починають виборчу кампанію

Вашингтон. — Віце-президент Ричард М. Ніксон і спікер Палати Репрезентантів Джозеф В. Мартин вже цього тижня починають виборчу кампанію для підтримки республіканських кандидатів до Конґресу. 9-го вересня вони виїжджають із Вашингтону в свою першу туру. Республіканський Крайовий Комітет повідомляє, що Мартин відвідає за одинадцять днів 13 стейтів, в яких промовлятиме 19 разів. Перша його зупинка буде в Мідлсексі в стейті Ню Джерзі. Віце-президент Ніксон їде до Колумбусу в стейті Огайо, де відбудеться стейтова республіканська конвенція, а пізніше об'їде вісім стейтів Середнього Заходу.

Стівенсон критикує республіканську закордонну політику

Геррісбурґ, Па. — Бувший демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон промовляв на демократичному прийнятті в Геррісбурґу і гостро критикував закордонну політику Республіканської Партії. Він промовляв до 3,000 демократів, які зібралися на обіді, платячи по 100 долярів за обід, щоб зібрати фонди на виборчу кампанію. Тепер, сказав Стівенсон, республіканці безцільно борсаються в проблемах закордонної політики, а їхні окремі групи лаються взаємно, бо не знають, як вести закордонну політику. Стівенсон сказав, що закордонна політика була дійсно двопартійна, коли демократи були при владі. Тепер вона такою не є, і нею навіть не може бути, бо демократи не знають, кого вони мали б підтримувати між республіканцями: президента Айзенгавера, віце-президента Ніксона чи сенатора Вільяма Новленда. Стівенсон заявив, що не можна ганити республіканців за те, що в закордонній політиці виринають різні труднощі, але республіканці винні в тому, що між ними самими немає одностайности, яку закордонну політику повинні вести ЗДА. Як демократи можуть підтримувати закордонну політику республіканців, коли самі республіканці так швидко змінюють напрямні своєї закордонної політики, що важко навіть слідкувати за цими змінами.

Аденауер і Мендес-Франс — за єдність Заходу

Ню Йорк. — Як канцлер Аденауер, так і французький прем'єр Мендес-Франс є прихильниками ідеї єдности Европи, — виявилося в інтерв'ю з обома цими державними діячами, зладженим для телевізійної програми Бродкестинґ Компані. Мендес-Франс запевнив, що укладення нового договору про німецьке зброєння можливе ще перед кінцем цього року. Французький парлямент, мовляв, у своїй більшості стоїть на становищі права Західньої Німеччини на власну армію для оборонних цілей. Аденауер назвав провал пакту Европейської Оборонної Спільноти великим ударом для ідеї єдности, але не смертю цієї ідеї. Мендес-Франс сказав, що він погодився з ЗДА і Англією не вести безуспішних розмов з СССР, а Аденауер висловив свій погляд, що нові переговори з Москвою не мали б шансів успіху. Таким чином обидва вони різняться не в принципових справах, а лише в питаннях метод і тактики.

Даґлес домагається нового пляну охорони здоров'я

Шікаґо, Ілл. — Демократичний сенатор Пол Г. Даґлес промовляв на 19-му річному Конґресі Американських і Канадійських хірургів і сказав, що ЗДА мусять мати плян лікування населення і що з стану здоров'я громадян не можна робити політики, бо лікарі не можуть заступити політиків, а політики лікарів. Лікарі не можуть кричати про „соціялізм", коли уряд хоче помогти тим американцям, які не мають грошей на те, щоб платити високі гроші за побут у шпиталі під час довшої недуги, ані оплачувати коштовні операції, які коштують по кілька сот долярів. Дещо в цій справі робить „Блакитний Хрест", але це не вистачає. Тому Даґлес заявив, що йому в дечому подобався плян, який був вніс до Конґресу президент Айзенгавер, і який відкинув 83 Конґрес. Даґлес закликав усі групи, лікарів, пацієнтів і шпиталі, щоб разом співпрацювали над виготовленням нового пляну лікування довше хворих і тих, що потребують операції, бо на коротке лікування може спромогтися кожний американець сам.

ЗДА висилають зброю до Єгипту й Іраку

Вашинґтон. — Державний департамент повідомляє, що ЗДА висилатимуть зброю до тих країн на Середньому Сході, які загрожені совєтським імперіялізмом. Цей департамент заявив, що ЗДА радо вишлють зброю до Єгипту, до якого не посилано зброї впродовж неполагодженого спору з Англією за зону Суезького каналу. Також відбуваються приготування до висилки зброї до Іраку, який в квітні цього року підписав із ЗДА договір про військову допомогу. Окрема військова дорадча група виїде до Іраку, щоб повчити іракське військо, як користуватися американською зброєю. В зв'язку з цим ізраїльський уряд збирається вислати новий протест до Вашинґтону, який посилає зброю до арабських країн, які вороже ставляться до держави Ізраїлю. У Вашинґтоні заявляють, що держава Ізраїлю не має чого боятися, бо ця зброя призначена на боротьбу з можливою комуністичною аґресією на Середньому Сході.

НАТО найкраще ґарантує контролю над німцями

Лондон. — В англійсько-канадійських політичних колах, які є прихильниками думки приєднання Західньої Німеччини до НАТО як повноправного члена, звертають увагу, що саме статут НАТО дає найкращі ґарантії, що їх хочуть мати французи, щоб Західня Німеччина не створила грізної збройної сили, яка була б загрозою не тільки для СССР, але й Франції. Поперше, статут НАТО передбачає кожного року визначати силу кожної окремої держави, і тому всім членам НАТО буде відомо докладно, в якому стані перебуває німецьке зброєння; подруге, навіть після озброєння Західньої Німеччини, залишаться ще там американські, англійські й французькі війська, які будуть опановувати ситуацію, і потретє, побоювання, щоб німецька армія не стала такою сильною, щоб панувати в НАТО, цілком безпідставне, бо завжди сполучені війська ЗДА, Англії і Франції в Европі будуть сильніші від німецьких. Не тільки Англія й ЗДА, але й Канада, як член НАТО, є рішучим прихильником прийняття Західньої Німеччини. Найбільшим арґументом противників усякого нового договору на місце невдалої Европейської Оборонної Спільноти є те, що такий договір вимагав би знову ратифікації всіми заінтересованими державами, не кажучи вже про попередні довгомісячні переговори в справі устійнення всіх подробиць договору. Тому прийняття Німеччини до НАТО є найлегшим і найпростішим шляхом розв'язання проблеми безпеки Заходу.

Етлі вражений кількістю роверів у Пейпінґу

Гонґ-Конґ. — У своїй другій статті із серії споминів, що їх проголошує друком колишній англійський прем'єр Етлі про недавню подорож до комуністичних країн, Етлі найбільше місця присвячує зовнішньому виглядові вулиць у Пейпінґу, при чому найбільш вразила його маса роверистів. Їх більше, пише він, ніж на вулицях в Копенгазі й Ню Делі. Про розмови під час і після бенкетів з комуністичними достойниками Етлі висловлюється дуже коротко і поверховно. Вони були, мовляв, інформаційною виміною думок на всякі справи. Сам він, Етлі, цікавився м. ін. судейською системою в комуністичному Китаї. Він, як видко з його слів, дуже невдоволений відповіддю своїх розмовців, які пояснили йому, що між комуністичним судом і урядом не може бути ніякої різниці і ніякої суперечки просто тому, що судді й адміністратори є „тих самих політичних поглядів". З тону споминів Етлі видко теж, що неприємне враження зробив на нього дитячий балет, який виставлено на честь англійських гостей: китайські діти вимахували проти-американськими пропаґандивними летючками, що — як пояснювали потім комуністичні інтерпретатори — мали символізувати „ненависть дітей до імперіялізму".

В листопаді покличуть до війська 23,000 рекрутів

Вашинґтон. — Департамент оборони повідомляє, що в листопаді цього року покличуть до військової служби 23,000 рекрутів. Це буде таке саме число, як у попередніх місяцях цього року, починаючи від місяця липня. Від лютого до червня цього року департамент зменшив був число покликуваних рекрутів до 18,000 місячно. Число покликаних до військової служби рекрутів від початку війни в Кореї становитиме 1,812,430. В тому числі буде вже і квота за листопад цього року. З цього числа служили в армії 1,731,000, бо морська піхота довший час не потребувала рекрутів, мавши подостатком добровільців. Всі 23 тисячі, які покличуть в листопаді, будуть служити в армії.

Південна Корея просить виряду для 10 нових дивізій

Сеул. — Генерал Чунґ Іль Квон, шеф штабу південно-корейської армії, який прибув був до ЗДА разом із Синґманом Рі, але залишався в ЗДА на довший час для переведення ділових розмов із американськими військовими чинниками, відкрив, що Південна Корея просила в ЗДА виряду для 10 дивізій резерви. Він не сказав, чи та просьба зустрілася з позитивною чи неґативною відповіддю, але ствердив, що ЗДА її цілком не відкинули. Інший південно-корейський генерал, який був також в тій військовій місії, признав, що розмови з американцями не цілком їх задольнили, проте вони виснили американське становище щодо спільної оборони проти комуністів.

В АМЕРИЦІ

● **Англійська княгиня Кенту** з своєю 17-річною донькою Александрою об'їздить Канаду і тепер прибула до Монтреалу. Звідтам вона виїде до Ню Йорку, звідки вернеться до Англії.

● **В Дітройті** померла мати славного летуна Чарлза А. Ліндберґа, який перший перелетів Атлантик. Вона народилася 1876 року, була вчителькою і дружиною конґресмена, а від 1942 року перебувала на емеритурі. Жила скромно і відмовлялася від тієї світової слави, яку здобув її син.

● **В Ню Йорку** заприсяжено 66 жінок і 9 чоловіків, які замість поліцистів, будуть виконувати службу, на дорогах коло шкіл, охороняючи шкільну дітвору під час переходу вулиць.

● **Стейтовий** індустріяльний комісар Едвард Корсі заявив на прийнятті в Киваніс Клюбі, що помиляються ті особи, які постійно говорять про господарське обниження в Нюйоркському стейті. Цей стейт — сказав Едвард Корсі — стоїть перед таким господарським розвитком, якого ще не було в його історії.

● **Д-р В. Френк Блер** твердить, що жаби не тільки мають свою власну „мову", але що в цій їхній мові є ще й окремі місцеві діялекти. Він довгі роки вивчав цю справу, записуючи на платівки кумкання жаб.

● **Управа залізниці Ню Йорк Сентрел Систем** проєктує вибудувати найбільший у світі будинок приватної фірми на площі, де тепер стоїть її стація в Ню Йорку. Цей будинок мав би бути вищий від Емпаєр Стейт будинку, який тепер уважають за найвищу будівлю в світі (102 поверхи і телевізійна вежа).

● **Коло місцевости Вудбрідж** в Ню Джерзі автобус наїхав на тягарове авто, внаслідок чого забитий цивільний шофер автобуса, а 32 вояки поранені, при чому два вояки находяться в критичному стані.

● **Демократичний** кандидат на сенатора в стейті Ню Джерзі Чарлз Р. Гавелл заявив, що виборці не повинні голосувати за республіканськими кандидатами, бо деякі республіканці не підтримують президента Айзенгавера, якого мусять підтримувати демократичні сенатори.

Кава, коктейлі і цигарки спричиняють боляк шлунка

Шікаґо, Ілл. — Д-р Ліо Дж. Стеррі, професор хірургії в Оклагомському університеті заявив, що надмірне вживання кави і коктейлів та куреня цигарок збільшують випадки захворінь серед жінок на недугу боляка шлунка. Він каже, що ці причини викликають недуги боляка і в чоловіків і в жінок. В останньому часі на чотирьох хворих припадає одна жінка, а давніше жінки становили 20 відсотків з загальної кількости хворих на боляка шлунку. Збільшення числа хворих жінок спричинило те, що тепер вони взяли за звичай пити каву під час перерви в праці і до того ж значно більше курять цигарок та споживають коктейлі.

Д-р Солк твердить, що його сироватка забезпечує проти поліо

Рим. — Професор Пітсбурзького університету д-р Йонас Е. Солк заявив на Міжнародному Конґресі для поборювання поліо, що вже в найближчому часі можна буде забезпечувати дітей проти цієї недуги. Він каже, що для цього вистачить двох щеплень його сироваткою. Треба тільки випробувати, скільки давати цієї сироватки на кожне щеплення, і визначити, в яких відступах робити друге щеплення. У ЗДА вже цього року нащеплено цією сироваткою 425,000 дітей із першої і третьої кляс публічних шкіл. Повний вислід цього щеплення буде відомий аж в березні 1955 року, але вже дотеперішня статистика виказує, що між нащепленими дітьми майже не було випадків захворіння на дитячий параліч. Сироватка д-ра Солка має всі ті складники, які виділяє людський організм для поборювання цієї недуги, як це стверджено в крові дітей, що перебули вже цю недугу.

В СВІТІ

● **В Австралії** арештовано колишню другу секретарку французької амбасади, австралійку, Розе-Марі Олліє під закидом шпигунської роботи на користь СССР. Проти цього арештування виступив голова опозиції в австралійському парляменті, д-р Герберт Еватт. У відповідь на його застереження, австралійський уряд відкликав дозвіл, даний Еваттові, бути присутнім на допитах, що їх переводить спеціяльна комісія в справах шпигунства.

● **Комуністичні в'єтмінці** звільнили з полону 8,451 европейських і африканських полонених, що попали в комуністичні руки впродовж семилітньої війни в Індо-Китаї.

● **Париж** надалі є „мовчазний": заборона авомобілістам трубіти на вулицях Парижу вдержується, ба навіть поширилась на доставців молока і чистильників, що трубками будили своїх клієнтів і сторожів. Загострено кари на пішоходів, що не дотримуються гострих приписів. Паризькі часописи стверджують з гордістю, що французи виявили свою „здисциплінованість".

● **Австрійський канцлер Раб** приїздить 21 листопада з відвідинами до Вашинґтону. Після тижневого перебування в ЗДА він виїде з офіційними відвідинами до Канади.

● **СССР і Швеція** підписали умову про співпрацю в ратуванні жертв буревіїв на Балтику, чи інших катастроф. До цього часу Москва вперто відмовлялась від харитативно-ратункових дій, признаних в цілому культурному світі, як обов'язок кожного моряка й кожного летуна.

● **Папа Пій XII** повернувся з своєї літньої резиденції у Кастель Ґандольфо для інавґурації 4-денного конґресу Марійських Конґреґацій, де він особисто виголосив звернення до 12,000 делеґатів, зібраних у соборі св. Петра.

● **У новій Совєтській Енциклопедії** „китайському Сталінові" — Мао Тсе-тунґові присвячено 7½ стовпців, а Маленкову тільки 1¾. Зате світлини обох однакової величини. Під тією ж літерою „М" — генералові МекАртурові присвячено ⅓ стовпця з характеристикою „фашист".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ

Якби Україна була сьогодні незалежною, а український нарід вільним, то цього місяця були б влаштовувані у Львові, Києві та інших містах різні торжества в пам'ять вимаршу перших сотень Українських Січових Стрільців у кривавий бій з Москвою, у вересні 1914 року. Але тому, що Україна в московській неволі, святкуємо цю подію урочисто тільки на еміґрації.

Хто обізнаний з історією УСС та їхньою ідеологією, чи хоч вглибився в зміст стрілецької поезії та пісні, той знає, з ким і за що боровся український стрілець. Хто бачив по галицьких полях, при дорогах, стрілецькі хрести, що вліті 1915 року піднімались понад дозріваючі колоски пшениці, той певно задержав у живій пам'яті і напис „Поляг за волю України", що був на тих хрестах. Цей напис — це найкраще свідоцтво ідеології тих, що творили Леґіон Українських Січових Стрільців, і тих, що за стрілецьку ідею боролись і вмирали.

Українські Січові Стрільці, хоч зродились за Австрії, були „рідним військом", нащадком давно минулої, але незабутньої лицарської доби України: княжої й козацької. Навіть рідна пісня, що зродилася з рідним військом, була такою самою стихією, як і за княжих чи козацьких часів. Тому не диво, що навіть у звичайних австрійських полках українські вояки носили стрілецькі відзнаки, щоб хоч таким способом виявити свій духовий зв'язок з тими „щасливими", що могли дістатись до „свого війська", до Українських Січових Стрільців. Це не був вияв „австрофільства", чи якоїсь „цісарської льояльности", коли молоді Українські Січові Стрільці, які щойно вийшли з шкільної лавки, старались наввипередки „вкрастися" до тої сотні, що мала перша відійти на фронт. Молоді українські ідеалісти хотіли доконче бути першими у першій кривавій зустрічі з московським ворогом, що, вступивши в Галичину, почав відразу нищити українську культуру та українську Церкву й в'язнити та вивозити найбільш заслужених українських громадян.

Український стрілець був свідомий своєї цілі. Наче для історичного підтвердження його завдань, старшина УСС писала вже в 1915 році до Загальної Української Ради: „Ми пішли в цю світову завірюху тільки тому, щоб наша Україна в часі цього всесвітнього, смертельного змагу могла проголосити, що є і хоче бути, хоче мати власне місце під сонцем". На це тодішнє зорганізоване політичне представництво західніх українців, Загальна Українська Рада, відповіло: „Ви дали доказ, що український нарід не зрікся своїх прав до самостійного життя та має волю і силу вибороти собі його кров'ю і залізом. Ви доказали, що столітня неволя не перемінила українського народу в покірного раба. Своїми кривавими слідами, світлими перемогами й безцінною саможертвою ви накреслили українському народові шлях у майбутнє".

Таким самим шляхом пішли згодом у боротьбі за волю України сотні тисяч, що вступили в організовані ряди Українських Армій, чи в повстанчі загони, а пізніше в підпілля. Героїчна Повстанська Армія є незбитим доказом, що український нарід у своїй боротьбі за волю не зійде з того бойового шляху, на який вступив 40 років тому. Так треба розуміти і Першу Дивізію Української Національної Армії, створену під час другої світової війни. Всі вони — це новітнє Українське Національне Військо, виховане на самостійницьких та соборницьких ідеалах Української Нації, що в різних обставинах і на різні лади змагає до одної й тої самої цілі.

Українські Січові Стрільці мають за собою ще й ту заслугу, що дбайливо передавали свою історію та традицію своїм дітям, чи взагалі молодшому поколінню. Згадуємо про це, бо вистачить приглянутись, яким духом живе „Пласт", щоб переконатись, яка велика сила того роду виховання.

Совєтсько-московська тиранія сфальшувала й знесилила визвольну боротьбу українського народу, зокрема ту її сторінку, де йде про змагання визволитись з-під Москви. Та навіть страшний московський терор не всилі вбити в українському народі память про тих, що відновили геройську традицію давньої Січі й так славно боролись за волю, честь і славу України. Пам'ять про них живе і житиме в українському народі, а з нею живе і пам'ять про тих УСС з-перед 40 років, що їх могилами вкритий бойовий шлях від Карпат по Хортицю.

КІНЕЦЬ „ОСТРОВА СЛІЗ"

Коли на початку серпня, з нагоди річниці підписання закону, відомого як Акт Допомоги Втікачам з 1953 р., президент Айзенгавер сказав представникам Американського Товариства для Сценічних та Історичних Пам'яток, що відомий нюйоркський острів, Бедлов Айленд, на якому стоїть славна Статуя Свободи, буде перетворений на Музей Іміґрації, то наступного дня один з репрезентантів підприємства виробу амуніції, П'єр С. Дю Понт III, заявив президентові, що він дуже радий з такої постанови уряду, бо це буде, мовляв, монумент для чужинної іміґрації в Америці. При цьому виявилося, що Бедлов Айленд — це частина іміґраційної станції, побудованої на сусіднім острові Елліс, до стоїть величавий будинок для приміщення адміністраційних бюр, що перевіряють новоприбуваючих іміґрантів, затримуючи їх відповідно до потреби на якийсь час, поки їх або впустять до „обіцяної країни" або повернуть назад на їхню батьківщину. З цієї нагоди проголошено постанову федерального уряду, що іміґраційна станція на Елліс Айленді, відомому теж як „Острів Сліз", буде скасована, а іміґранти, які підпадають під перевірку, будуть приміщені, мабуть,, в будинку Іміґраційної Служби при Колумбус Евеню в Ню Йорку, або в місцевості Еджвотер, у стейті Ню Джерзі, в сусідстві горішньої частини міста Ню Йорку.

Група кореспондентів, що відвідала кілька днів тому Елліс Айленд, довідалася від комісара іміґрації Едварда Дж. Шонессі, що в цілому комплексі будинків, які охоплює іміґраційна станція, перебуває під теперішній час тільки 235 іміґрантів, а для обслуги будинків та цих бюр уряд мусить утримувати 250 осіб. Одна частина іміґрантів, китайці, перебувають тут уже три роки, очікуючи вирішення своєї долі, а долю інших вирішають пересічно упродовж 17 днів.

Найвища кількість іміґрантів, які піддаються перевірці влади, становить 5,000 осіб, тобто стільки, скільки було одного дня минулими роками. Бо не примха, а потреба спонукала уряд купити острів, величиною 30 акрів, за 10,000 дол. від нюйоркського купця Елліса в 1808 р. і перетворити його в 1892 р. на „ворота" для іміґрантів, число яких за час існування цієї станції досягло 20,000,000 осіб. Іміґрація дійшла до свого вершка в 1907 році, коли уряд зареєстрував 1,285,349 іміґрантів. Для перевірки новоприбуваючих осіб складено в 1879 році плян спорудження головного будинку в стилі французького ренесансу з мароканськими вежами, а в ньому приміщено не тільки адміністраційні бюра, але й спальні, їдальні, забавові площі, школу для дітей, шпиталь і почекальні для гостей та місця для іміґраційних добродійних установ. Тільки дякуючи цьому можна було минулими роками пропускати в Америку по 5,000 осіб денно, а крім того завертати, звичайно з уваги на стан здоров'я, тисячі до Европи.

Не зважаючи на добру волю американського уряду, іміґраційна станція далася добре взнаки не одному, що мусів перейти кварантану, і тому острів Елліса дістав назву „Острів Сліз". Про нього згадують численні письменники в книжках, дописувачі в газетах по цілому світі, а з українських письменників цей острів згадав Юліян Бачинський у своїй книжці „Українська Еміґрація" (Львів 1914 р.) і Лев Ясінчук у книжці „За океаном" (Львів, 1931 р.).

З уваги на нужду й політичні переслідування після першої світової війни, нові тисячі европейських політичних еміґрантів почали шукати захисту в Америці. Одначе Америка не могла врятувати усіх нещасливих і в 1921 р. Конґрес ухвалив закон про допущення нових іміґрантів на підставі квот, призначених для різних країн. Внаслідок цього придатність іміґраційної станції на Елліс Айленді змаліла.

В найновішому іміґраційному законі з 1952 р. введено нові постанови про перевірку іміґрантів ще на суходолі в Европі перед виданням консулярної візи, а крім того повторну вже під час їзди кораблями, якими прибувають іміґранти в Америку. Це дуже важкий процес, одначе дешевший, ніж утримування дотеперішніх іміґраційних бюр.

Самий Елліс Айленд мають перетворити тепер на приміщення для неповнолітніх переступців, кількість яких зросла після другої світової війни до таких розмірів, що великі міста, у першу чергу Ню Йорк, не всилі дати собі з ними ради.

Проєкт перетворення острова Бедлов, на якому стоїть Статуя Свободи, на Американський Музей Іміґрації, задумує здійснити голова корпорації під іменем П'єр С. дю Понт, який походить з родини французьких іміґрантів, що вславилася виробом стрільного пороху та амуніції і вважається за найбагатшу родину в ЗДА, яка перевищує своїм багатством навіть Форда.

У розмові з Айзенгавером, дю Понт пригадав президентові значення іміґрації для Америки, кажучи: „Від найдавніших часів наша країна була країною іміґрантів. Всі вони спричинилися тисячами різних способів до розбудови Америки. Це — основна історія, яку буде пригадувати цей музей. Найвідповіднішим місцем, де розповідатиметься ця велика історія, буде підстава Статуї Свободи, попри яку в минулому мільйони іміґрантів приїздили до нюйоркського порту, шукаючи нових виглядів і нової нагоди в Америці. Віримо, що цей музей, збудований американським народом під смолоскипом нашої волі, стане важливою силою для об'єднання цієї нації".

Цю думку затвердив і президент, подаючи до загального відома вирішення уряду в цій справі.

БЕЗВІДПОВІДАЛЬНЕ РІШЕННЯ

(Лист із Лондону)

Навіть спокійних, холоднокровних мешканців Британських островів схвилювало голосування в паризькому парляменті, яким скасовано плян створити Европейську Армію. 55 голосів більшости вистачило, щоб знівечити плян, який вийшов таки з Франції (був. міністер Плевен є його автором). Плян Европейської Армії був би великим кроком вперед для охорони европейських народів проти нової братовбивчої війни. Після двох світових воєн народи Західньої Европи переконалися, що ці війни не принесли добра ні для переможців, ні тим менше для переможених, і що з цього лиха користь мали сили позаевропейські, ворожі в принципі до засад европейської цивілізації, з її свободою людини і пошаною до людської гідности. Народи Західньої Европи зрозуміли, що також фашистівські рухи в европейських країнах — це „большевизм навиворіт", який має в основі ту саму антиевропейську рису: боротьбу проти демократичних основ европейської цивілізації. Недарма і Муссоліні і Гітлер з найбільшою ненавистю вели пропаґанду проти „принципів 1789 року" (засади, проголошені Великою французькою Революцією: свобода, рівність, братерство), і в першу чергу обертали свою критику проти демократії, яку вони в своїй пропаґанді називали „плутократією" (влада багачів). В цьому був повний і суцільний „єдиний фронт" італійських фашистів, німецьких нацистів і московських большевиків.

Французький парлямент, незначною більшістю, зруйнував плян Европейської Армії. Політичні партії не могли примусити членів своїх фракцій у парляменті голосувати згідно з рішенням провідних партійних комітетів. Тільки комуністи і фракція ген. де Голя, націоналіста, голосували одноогідно проти Европейської Армії. В інших партіях кожний посол голосував згідно з своїм власним переконанням.

Тому було б несправедливо обвинувачувати самих комуністів і де-ґоллістів, мовляв, вони провалили в парляменті плян Европейської Армії. Цей плян провалили всі фракції, бо в кожній була частина послів, яка голосувала проти нього.

Можна сказати: у французькому парляменті вирішив не розум, а почування. Спомин про окупацію Франції німцями за влади Гітлера і всякі знущання, яких зазнали французи в той час, тяжить на душах французьких законодавців. Цей сентимент повів парлямент до такого стану, що Франція збирається лікувати недугу (німецький імперіялізм і мілітаризм) таким засобом, який є ще гірший, як сама хвороба. Бо логічний наслідок з рішення парляменту — це відновлення суверенности Німеччини і уможливлення скорого збросння Німеччини. А саме цього збросння Німеччини французький парлямент і народ хотіли б обминути...

Звичайно, не слід цю подію в парляментському голосуванні дуже перебільшувати. Огірчені державні провідники тих країн, що так довго й пильно виробляли плян Европейської Армії, в якій мали б служити частини армій бельгійської, голляндської, італійської, німецької і французької. Ця спільна служба в мирний час у різних країнах, приналежних до Европейської Оборонної Спілки, могла б зміцнити єдність духу народів Західньої Европи і підготувати їх до відсічі тої небезпеки, яка постійно грозить зі Сходу.

Але політика не терпить порожнечі. Так і тут. Коли неможливо через „вето" Франції створити Европейську Армію, то все одно народи Европи і Америки не зможуть відмовитися від включення Західньої Німеччини в оборонну систему світу. Західня Німеччина має дістати зброю і прилучитися до Північно-Атлантійської Договірної Організації (НАТО). Хоч Західня Німеччина матиме свою армію, але тепер „автаркія" (самовистачальність) кожної европейської країни неможлива. Тільки Совєтський бльок і Америка можуть похвалитися, що вони мають змогу спертися на власні сили, коли б почалася війна. Інші країни мусять шукати допомоги за морем.

Тому можливості німецького мілітаризму будуть дуже обмежені. Зокрема, в нашій „атомовій добі" така країна як Німеччина, хоч і має добрий людський матеріял для створення боєздатних дивізій, не зможе сама бути рішальною силою в будь-якому світовому конфлікті. Західня Німеччина, силою обставин, залежатиме від інших членів НАТО, і в першу чергу від Америки.

Ці факти і відношення сил реально оцінюють у Британії. Тому нікого не здивувало, коли Генеральна Рада Конґресу професійних спілок (трейд юньйони) в Брайтоні постановила ввечері 2 вересня підтвердити свою попередню постанову про озброєння Західньої Німеччини. Конґрес трейд юньйонів у Британії — це рішальна сила в Партії Праці, і ця постанова дає основу для дальшої політики Партії в міжнародній політиці. Британія хоче бути сама сильною, щоб не лишитися безборонною супроти будь-якої нової аґресії Москви і Совєтського бльоку. Але кожний тут розуміє, що сил европейських народів не вистачає. Тому включення сил Західньої Німеччини в єдиний фронт оборони проти комуністичної аґресії — тут уважають за необхідність.

Англійський темперамент і політичний досвід з давніших часів підказують провідникам країни оцінювати факти не зі становища сентименту, а в лінії політичної доцільности. Якщо Англія була союзницею большевицької Москви проти Гітлера, то чому тепер демократична Німеччина не може бути союзницею Англії проти СССР?

П. А.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

С. Гординський

АНТІН ПАВЛОСЬ

Несподівана і передчасна смерть Антона Павлося забрала українському мистецтву одного з найвизначніших його представників у ділянці різьби.

Антін Павлось народився 1905 р. в селі Гостинне, пов. Грубешів на Холмщині. Мистецьку освіту добував у Львові, де закінчив відділ скульптури у Мистецькій Промисловій школі. Ці студії зайняли йому роки 1930-1935. Одночасно, аж до смерти Олекси Новаківського в 1935 р., Покійний стояв близько до його школи і часто бував на її викладах. З колом Новаківського зв'язані й перші виступи Павлося на мистецьких виставках. На виставці Т-ва Прихильників Українського Мистецтва (ТПУМ) в 1933 р. уперше появилися різьби нашого мистця.

Самостійний мистецький шлях починає Павлось в останні передвоєнні роки, а під час війни виступає як уже досвідчений мистець-різьбар. Його праці звертають загальну увагу на трьох великих мистецьких виставках Спілки Українських Образотворчих Мистців (СУОМ) у Львові в рр. 1941-43, де він показує, між іншим, такі твори, як проєкти пам'ятників гетьмана Б. Хмельницького, короля Данила Галицького і кн. Романа Галицького.

Переїхавши на еміґрацію, мистець осідає з своєю родиною у німецькому містечку Прін ам Зее і бере живу участь у низці виставок, улаштованих у Німеччині: у Баден-Бадені, на виставці УНРРА в Німецькому Національному Музеї в Мюнхені в 1947 р., на виставці під час Тижня Української Культури в Реґенсбурзі та ін. Тут, у Мюнхені, і появляються репродукції його творів у журналі „Українське Мистецтво" та в окремій монографії пера автора цих рядків: „Крук-Павлось-Мухин".

Після переїзду до ЗДА Павлось осідає в Ст. Пол у Міннесоті, де, як фахівець скульптури, знаходить працю у великому італійсько-американському підприємстві скульптури, для якого й виконує цілу низку монументальних творів, що нині прикрашають костели в багатьох містах Америки. Одночасно Павлось бере активну участь на всіх значніших мистецьких виставках у ЗДА, особливо на виставках Об'єднання Мистців Українців в Америці, улаштованих у нюйоркському Літературно-Мистецькому Клюбі. Про високий рівень його мистецтва може посвідчити факт, що на виставці з нагоди Міннесотських Державних Торгів (Міннесота Стейт Фер) він отримав за свою скульптуру першу нагороду. Останнім виступом Павлося була участь на Мистецькій виставці під час Зустрічі українських мистців у Торонті, в Канаді, що відбулася в Арт Галері на площі Всеканадійської Національної Виставки.

Найважливіші твори Павлося — це ще довоєнні пам'ятники, як нагробник композиторові Вікторові Матюкові та інші менші. Монументальний пам'ятник поляглим воякам, що „мав стати на Янівському цвинтарі у Львові, так і залишився в проєкті, бо поляки не дозволили його поставити. Крім згаданих уже проєктів пам'ятників Хмельницького, короля Данила і кн. Романа Галицького, Павлось вирізьбив ще погруддя гетьмана Мазепи і Шевченка. Останньою його працею з цієї ділянки був проєкт пам'ятника поляглим — група трьох вояків під прапором, — показана на 2-ій Виставці Об'єднання в Л.-М. Клюбі в Ню Йорку 1954 р. Плоскорізьба А. Павлося — Шевченко в молодому віці — закуплена для великої залі Народного Дому в Ню Йорку.

З інших скульптур Павлося слід згадати такі його речі, як „Робітниця", „Голод" та цілу низку невеликих жіночих фігур у теракоті і бронзі, в яких може найглибше виявився його талант і мистецька культура. Автор цих рядків пригадує, з яким захопленням оглядали подібні твори французи на виставці в Баден-Баден, де був окремий український відділ на збірній виставці, переміщених осіб, улаштованій під протекторатом комісара французької зони в Німеччині, ген. Кеніґа, в 1946 р.

Павлось був мистцем незвичайно працьовитим і водночас скромним, він довго опрацьовував свої твори і не гнався за різними модними напрямками. Він належав до того домінантного в сучасній українській скульптурі напрямку, якого цікавили більше проблеми характеру загальнолюдського, аніж більш технічні шукання абстрактного. В інших, кращих для української культури умовинах його знання і вміння могло б було виявитися у великих розмірами творах. Та на ньому тяжіли ті самі обставини, що й на інших українських скульпторах, які не мали й не мають змоги застосувати своє знання і вміння до більших розмірами і конкретних творів. Здебільшого усе залишалося в малих форматах і проєктах.

Як не було б, твори Павлося залишаться окрасою молодого українського мистецтва і найкращі з них мають запевнене місце в майбутній Галерії Українського Національного Мистецтва. Завдання нашої еміґрації — зберегти їх для нього.

Іван Гаденко

ЩАСЛИВИЙ ПОРЯТУНОК

(Оповідання)

(3)

Ми спробували побалакати з перекладачем, що саме вийшов на подвір'я, але він відмахнувся, як від мух, і десь побіг. Тоді зайшли самі...

Ще й досі пам'ятаю... За столом, навпроти нас, сидів поважний, літній чоловік, у капітанській уніформі. А трохи осторонь — худий, в'юнкий полковник, ще моложавий, тільки мав якісь виразно-ненормальні риси. Чи морфініст, чи просто алькоголік... І справді, був він дуже п'яний.

Нам було важко говорити, бо мову знали поганенько, тільки залишки з гімназіяльної науки. Ми дещо скоротили. Про Дніпропетровськ побоялися сказати. Сказати, що дійшли від П'ятигорська до Ростову, а там нас взяли на потяг. А пішки не дійдемо до Харкова. Ну й вернулись і просимо перепустки до П'ятигорська, щоб їхати вже залізницею. Тепер же нова колія прокладена, мовляв, і можна їхати нам аж до місця...

Було помітно, що комендант не буде особливо перечити, але в цю критичну мить озвався його гість, отой худий полковник. З його пронизливого вереску виходило, що ніби ми — шпіони чи диверсанти; що ходимо від фронту й до фронту, і що це ми спалили йому в Батайську військовий склад...

Хоч ми й не зовсім розуміли його скажені вигуки, проте незабаром здогадалися, що цей полковник — комендант Батайська і що напевно захоче відігратись за ту страшну диверсію, або, як німці кажуть, — за саботаж. Проте, пускатися в якісь розмови, коли нас не питають, та ще й не знаючи як слід чужої мови, побоялися. Сказали, що мало розуміємо. Тоді полковник наказав доставити нас до Батайська, — він сам судитиме. Ми змовчали й поклалися на Бога. У нашому житті це вже була не перша небезпека...

Тут симпатичний німець, що їхав у вагоні з нами, знову схвилювався і вставив своє слово: — Боже милий! Я ж його знаю, як свої п'ять пальців, — того полковника! Скільки ж він тоді людей замордував, а особливо подорожніх. Кого де вхопить — той і саботажник! Поб'ють і розстріляють напівживого...

— Ну от, — кажу, — ми й здогадались, та тільки пізно!.. Покликали вони донську поліцію і наказали нас обшукати та добре розпитати. А ті забрали нас і повели до себе.

Начальником тут був високий, блідий, ще молодий козак з пронизливим, якимсь несамовитим поглядом. Він, мабуть, розхитав уже собі здоров'я, виконуючи найбруднішу, найжорстокішу роботу серед своєї людности — для німців. Він був гарної і сильної будови, але змучений і злий, аж смикався...

Огляд речей, що мали ми з собою, не показав нічого особливого, тільки документи про освіту та про роботу на естраді і в театрі зацікавили сердитого начальника.

— З якого року в партії?! — спитав він люто, ніби вже розшифрувавши і впіймавши ворога. — Що? Безпартійний?! Хіба були артисти безпартійні?! А це який ти пашпорт дав?! Показуй справжній!..

Проте, побачивши атестат зрілости ще з царськими печатками та двоголовими орлами, трохи заспокоївся і захотів послухати бандури.

— Обидві, обидві давай! Нехай і вона грає!

І довелось нам сьогодні вдруге грати... До канцелярії зібралася мабуть уся їхня залога. Похмуро оглядають, шепчуться, кивають головами, прицмокують і спльовують під ноги.

І от, ми почали... Несміливо спочатку, далі спокійніше, ширше. А потім, як і завжди, ввійшли в свій образ кобзарів, і пісня полилася так, як вона ллється вже віками із уст та з рук кобзарських...

На наших поліцаїв і на начальника ми вже дивилися, як на звичайних слухачів. Вони ж і справді не зводили очей з проворних наших пальців, або дивились прямо в рот, з якого вилітала чужа для них, але впокорююча пісня.

Коли скінчили першу, — зразу ж простяглися руки з тютюном та папірцями. Ну, покурили й знову почали... Всі слухали вже вільно, без підозри, без напруження, — просто для втіхи. А вже як ми скінчили, то сказали прямо: — Ми думали, що ви тягаєте оті струменти, щоб тільки очі замилювати!..

Начальник на хвилинку вийшов і повернувся такий веселий, що ми аж здивувалися.

— Сьогодні вам щастить! — звернувся він до нас. Ви мусіли б сидіти в льосі, що в нас надворі. Без вікон, без дверей, сама ляда вгорі. Та, поки ви співали, мій помічник привів від коменданта отих дівчат, що ви там на подвір'ї бачили. Прокралися чи що... Тепер вас примістимо інакше. В сусідній хаті. Там живе родина. Наші співробітники.

— А коли ж їхати нам до Батайська?

— Завтра поїдете. З комендантури.

Переночували ми в показаній нам хаті, а вранці пішли на комендантське подвір'я. Ніхто нас не веде, ніхто не зустрічає, ніхто й не заговорить з нами, ніби й не бачить.

Сидіти було нудно. Машини приїздили й виїздили з двору. Здебільша на Кавказ. Деякі їхали і на Ростов, але Батайськ стояв трішки лівіше, а просто до Батайська не було машин.

Хоч і було нам не до спостережень, проте, помітили, що на подвір'ї бігають вже інші молоді дівчата, вже не такі вгодовані, як попередні, що сидять тепер в глибокій ямі на поліційному дворі.

Увечері пішли знов на ночівлю. Наш господар розказав нам, що начальник доповідав про нас комендантові не погано. Казав, що ми й справді бандуристи. Проте, ми мусимо їхати до батайського полковника. Він старший, і комендант наш мусить його слухатись.

Проф. д-р Осип Андрушків

ПЕРЕД ЗАГАЛЬНИМИ ЗБОРАМИ Т-ВА ПРИХИЛЬНИКІВ УВУ

19 вересня 1954 відбудуться в Домі Культури (НТШ) 4-ті Загальні Збори Т-ва Прихильників Українського Вільного Університету (ТПУВУ). Чотири роки це вистачаючий період часу, щоб зробити деякі спостереження і заключення.

Метою Т-ва є давати моральну і матеріяльну підтримку для УВУ в Европі. Цей бастіон української наукової правди перетривав щасливо воєнну хуртовину і вступає вже у 34-й рік своєї педагогічної і наукової роботи. Як одинокий екзильний університет у світі, як вияв динамізму українського духа, збуджує він подив у чужинців. Не зважаючи на відплив української молоді з Европи все ж таки цього року було записаних коло 80 студентів, багато між ними чужинців. Рівночасно УВУ приступив до перебудови своєї діяльности, пересуваючи центр ваги навчаючого процесу на підготову одиниць до наукової праці, а також на розбудову системи науково-дослідчих Інститутів.

Найприкрішою справою для УВУ є поганий стан його фінансів. Джерела прибутків з року на рік маліють і під сьогоднішню пору фонди, які присилає ТПУВУ „являються головною базою бюджету УВУ" — як стверджує Сенат УВУ в письмі до нашого Т-ва. А тимчасом, ТПУВУ змогло зібрати стільки, що це вистачає на животіння, а про якусь науково-видавничу акцію нема мови. Маємо тепер 89 звичайних членів (1 доляр місячно) і 102 спомагаючих членів (0.50 дол. місячно). Їх внески та збірки на листи УВУ є підставою цих фондів, що висилається до Мюнхену.

Щоб дати УВУ допомогу як слід, треба збільшити справність Т-ва чотири рази. Практика виказала, що при відповідній активності і представленні справи, українське громадянство радо піддержує нашу організацію — брак лише людей до переведення відповідної акції. Тому на цьому місці звертаємося з гарячим закликом до українського громадянства, а особливо до бувших студентів і професорського персоналу (з яких, на жаль, деяка кількість, особливо студентів, не включилась у ТПУВУ) — щоб побільшити ряди нашого Т-ва і стати пропаґаторами справи УВУ.

Про значення і працю УВУ писалось уже не раз у наших

(Закінчення на стор. 5-ій)

ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ

ОДНОДНІВКА В 40-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

А МИ ТУЮ ЧЕРВОНУ КАЛИНУ ПІДІЙМЕМО...

УСС в переможному поході на шляху Підгайці — Соколів, 30 серпня 1916 р.

Д-р Никифор Гриняк, кол. кошовий УСС

СОРОК РОКІВ ТОМУ...

Рік тисяча дев'ятсот чотирнадцятий відкрив нову епоху не тільки в історії Европи, але теж і в історії України. Бо в тому році серед реву гармат Першої Світової Війни валився старий світ, зачиналася агонія віджитих держав, а на згарищах і руїні галицького села родилася нова доба історичного буття України, доба її державного відродження. Вона довершилася 22 січня 1919 року в Києві, під пам'ятником Богдана Хмельницького, у моменті, коли дзвони св. Софії сповіщали світ про відродження Соборної, Самостійної Української Народної Республіки.

Всю глибину й далекосяглість назріваючої перед 1914 роком переміни в нашій історії відчула тоді в першу чергу наша молодь, що жила на Західніх Землях, у Галичині. І тому — як тільки стало очевидним, що збройний зудар між державами середньої і західньої Европи неминучий — вона починає гарячково готовитися до великого моменту. Вона знала, що формація українських воїнів на бойовому фронті значитиме більш, як усі наші політичні партії, бо тільки тверда мова заліза має силу вибороти волю рідному краєві. І тому кидається до студій воєнного мистецтва.

Вона знала, що московський цар не був рівнодушний до того, що десь там у далекій Галичині є невеликий клаптик української землі, де находять захист українці — політичні еміґранти, викинені з рідної землі диким московським режимом і звідкіля линула наша політична думка, розбуджена Тарасом, назад туди, де вона родилася — над Дніпро. Тому загарбання отого останнього клаптика нашої землі та знищення непокірного духа її народу було головною причиною війни Москви проти Австрії.

Вже те одне заставляло нашу молодь поставитися активно до сподіваної війни. Але ж рівночасно відкривалася перед нею перспектива повного визволення українськоо материка над Дніпром і віднова нашої державности. А такій спокусі наша молодь не могла опертися. Її задушевна мрія про вільну Україну захопила була теж і наших дівчат і ми бачимо їх теж у рядах Леґіону УСС-ів.

Не австрійський патріотизм, якого українська молодь ніколи не мала, але велика її любов до рідного краю була тим моральним рушієм, який привів її під прапор нашого нового Січового Війська. Це й доказали наші добровольці зараз таки на початку формування Леґіону УСС-ів. Бо коли вони мусіли скоритися твердій вимозі воєнного часу й присягнути австрійському цісареві, то чергового дня вони під проводом одного з своїх духових провідників, сотника Дм. Вітовського, до рук того самого о. Остапа Нижанковського, який попереднього дня відбирав від них офіційну присягу, складають свою національну присягу такого змісту:

„Я — Український Січовий Стрілець Н. Н. — присягаю українським князям, гетьманам, Запорізькій Січі, могилам і всій Україні, що вірно служитиму Рідному Краєві, боронитиму його перед ворогом, воюватиму за честь української зброї до останньої краплі крови. Так мені, Господи Боже й Архангеле Гавриїле, поможіть! Амінь".

Те саме доказували УСС на протязі 4 років світової війни і на протязі півторарічної визвольної війни України так у боях, як теж і в своїх політичних письмах і діях.

І не тільки з Австрією, чи Німеччиною, але з кожною іншою державою були б ішли Українські Січові Стрільці в бій — щоб тільки проти москаля! З ними єдналася духом молодь Наддніпрянської України; не маючи можливости взяти масово участи у змагу УСС-ів, вона висилає до них своїх представників з Київщини й Полтавщини — на знак солідарности.

Були й інші народи, поневолені варварським режимом Москви, які в 1914 р. організували свої леґіони добровольців проти того самого гнобителя. Поляки творять леґіон Пілсудського по стороні Австрії; фіни — під командою майора німецької армії, родом теж фіна Маннергайма, формують курінь добровольців по стороні Німеччини.

Але найбільша небезпека нависла була тоді таки над українським народом. Бо ні поляки, ні фіни не були так зненавиджені Москвою, як українці. І це добре знала наша молодь. А найближчі місяці показали, наскільки правильно вона думала. Коли царські полки несподіваним ударом заломили австрійський фронт і захопили українську частину Галичини, то аґенти царського уряду кинулися зі скаженою ненавистю на всі наші організації, на осередки нашого політичного, духового й господарського життя. Нищили всі наші культурні надбання з завзяттям дикого варвара. Наших політичних, ґромадських і церковних діячів — включно з князем нашої Церкви, митрополитом Андреєм Шептицьким — ув'язнили й вивезли в глиб Росії. А коли по кількох місяцях, під ударами армій осередніх держав царські окупанти уступили з Галичини, то залишили за собою велику руїну. Тож легко уявити собі, з якою радістю вітала Західня Україна своїх синів — Українських Січових Стрільців — які верталися до неї в авреолі слави, здобутої на Маківці, під Болеховом, Ґаличем.

Але нашому Леґіонові УСС-ів судилася важка доля. Окрім зовнішнього ворога, з яким він змагався на бойовому фронті, він мав теж чимало ворогів у нутрі, в булавах австрійського військового командування; над ним висіло постійно мариво ліквідації. Та юні борці не зважають на те. Вони проходять свій довгий воєнний шлях від Карпат аж ген до серця козацької слави — Хортиці, здобуваючи одну перемогу за другою і густо встеляючи його могилами своїх товаришів.

Першим стрілецьким героєм був Василь Чехут, учень 5 кляси української гімназії у Львові, що впав у Карпатах, у вересні 1914 року — останнім хорунжий Микола Никорак, який вмер від ран, одержаних у бою з червоними бандами літом 1918 р. і похований біля Никополя, недалеко Січі.

На тім шляху застукала УСС-ів наша національна революція 1917 року у Києві, восени 1918 року у Львові. Вони зразу включаються в неї і дають Україні елітарні формації гартованих у боях вояків, свій весь воєнний досвід, військову термінологію і свою стрілецьку пісню. В ній — немов у свічаді — віддзеркалюється все життя УСС-ів. В ній ви найдете і бадьору нуту воїна-переможця, і сумну рефлексію над могилою впавшого товариша, і заклик до українських юнаків вступати у їхні ряди, і жалощі кохання юного лицаря — словом усе, чим живе людська душа.

Як колись пісня супроводжала козацького лицаря у смутках і радощах, так і тоді вона супроводжала УСС-ів під час їхнього змагу. Своєю близькістю до народньої пісні вона скоро стається загально-національним добром. Її співали стяги наших армій в добі визвольних змагань, вся молодь України, як вона довга й широка; її співали стрільці I Дивізії УНА, її співають чоти Української Повстанчої Армії, її співатимуть усі прийдешні покоління. Вона ввійшла в скарбницю духа нашого народу й вічно нагадуватиме героїв першого зриву України до Волі — Українських Січових Стрільців.

Привіт Українським Січовим Стрільцям

День 10 вересня 1914 року, це світла дата 40-их роковин виступу Українських Січових Стрільців до бою проти відвічного ворога України, — Москви, — за слушні права Українського Народу, за Українську Соборну і Незалежну Державу.

Обходимо це Свято на чужині, далеко від Рідного Краю, розпорошені по цілому світі. Святкуємо як ізгої, віддані на ласку й неласку чужих, без рідного ґрунту під ногами, як той мітичний Іван — без роду, без долі, без хати. — Та хоч як безвиглядне наше положення, хоч найбільша недуга всякого життя, — апатія чи зневіра у власні сили — заглядає до нас, — ми не сміємо падати духом і тратити надії! — Ми втратили багато — втратили власну Державу й Армію, майно особисте й народне, прогайнували пригожий час, — але віри у власні сили і в слушність нашої справи не сміємо втратити!

Визвольний Змаг наших УСС-ів наказує і зобов'язує — „Горі імієм серца" — значить, бодрімся і кріпімся! — Нема такого положення, з якого не було б виходу і ми той вихід знайдемо, якщо старша наша ґенерація дасть своєму народові мозок і життєвий досвід, а молодша — працю і молодечий запал до будови власної держави. А тоді, скорше чи пізніше, найдеться між нами український Мойсей, який збере цю нашу розпорошену еміґрацію, її упорядкує й об'єднає та заведе до тої обіцяної землі, якій на ім'я Україна.

У 40-ву річницю Визвольного Здвигу Українських Січових Стрільців, тих УСС-ів, що перші відновили нам світлу традицію Українського Війська з княжих і козацьких часів, що дали нам 1-ий Листопад 1918 р., що створили леґенду — міт Червоної Калини, з якої зродилась Українська Галицька Армія, — що дали нам кількох Начальних Вождів (полк. Вітовський, полк. Коссак, ген. Тарнавський і ген. Микитка), а опісля провідників Націоналістичного Руху (полк. Є. Коновалець і полк. А. Мельник), тих Українських Січових Стрільців, що кинули між народ цілий жмут стрілецьких пісень, які стали справжнім євшан-зіллям Рідної Землі для старшого і молодшого покоління, — я, як член тієї ґенерації, з якої вийшли УСС-и, тої ґенерації, що дала українському народові власну Армію, власне економічне і політичне життя та власну Українську Державу, як учасник визвольних змагань на Великій Україні і в Галичині, як сотник УГА — фронтовик, як колишній командант УСС-ів в боях під Городком Ягайлонським і як член Головної Кураторії Пропам'ятного Хреста УГА — складаю Проводові Братства Українських Січових Стрільців сердечно - дружній привіт з побажанням діждатись тої спасенної і заслуженої хвилини, щоб можна було дістатись з поворотом у свій край веселий, між народ хрещений.

Осип Станімір, сотн. УГА.

Торонто, Канада

Р. Купчинський

НАД ЦЕНІВКОЮ

(Спомин з фронту)

Була тепла весняна ніч. По цей і по той бік річки Ценівки спали окопи, по цей бік наші, по той — російські. Вдолині, між окопами бовваніли руїни села Куропатник, а на ставку хитався сонно покинений колись, маленький човник. А над тим усім висів срібний серп місяця і тиша.

Бувають часом такі ночі на війні...

Я мав курінну службу. Обійшов застави над річкою, перевірив стійки в окопах і подався до своєї землянки. Там світилася лямпа, можна було читати, написати листа...

Я сів на лавку і задумався...

Дивна стала війна. 1917 рік приніс незвичайні зміни. В Росії скинули царя, Керенський перевів безкровну революцію, у Києві Центральна Рада...

А на фронті братання.

Щодня під вечір лунала з російських окопів українська пісня, наші хлопці або слухали, або — коли знали пісню — прилучувались до співу.

Щодня на наших заставах над річкою з'являлись салдати, сідали з нашими під стіною якоїсь хати, випивали австрійського руму на наше здоров'я, співали пісень (півголосом, бо збоку мадярський полк!), а раз при гармонії навіть козачка вдарили.

Щодня приходив у наші окопи салдат з київськими часописами, ті часописи зараз на другий день їхали до Львова, і перший раз в історії европейської преси „Діло" було джерелом інформацій про найновіші події для австрійських і німецьких газет.

Старшини теж сходились. Знали себе по прізвищах і викликали розмову. Я знався з поручником З., завзятим українцем, сибіряком, що слова по українськи не вмів. Бувало в тишу ночі врізувався голос: „Купчінскій! Купчінскій!" І я йшов на розмову. Ми сідали на березі Ценівки, балакали, випивали чарку -дві, а коли блиснув мадярський рефлектор, — падали ниць і перепускали понад себе зрадливе світло.

Були в нас, УСС, тоді різні настрої і різні проєкти. Сотник Василь Дідушок виробив був навіть проєкт відкриття фронту і переходу на — як він казав — українську службу. Але ця ідея не знайшла одобрення. Непевність, що з нами, як частиною, станеться, відповідальність за решту Галичини переважали хвилевий сентимент, або й особисте вирахування.

Все те приходило мені на думку, коли я тієї тихої весняної ночі сидів у своїй землянці.

Нараз гугупіт ніг по сходах і стук до дверей.

— Що там?

У землянку ввійшов підстаршина.

— Пане хорунжий. Якийсь російський старшина кличе вістуна В-го.

— Чого хоче?

— Каже, що має до нього приватну справу.

— Побачимо. Ходім!

Ми вийшли до окопів, а там до лучного рова, збігли по схилі горба й опинились над річкою.

За дротами, по другому боці річки зарисувалась якась постать.

— То ти В-ий!? — гукнула постать.

— Ні, то хтось інший. Хто ви і нащо вам В-го?

— Я поручник С. Хочу в приватній справі побалакати з В-им.

— В такій дуже приватній!?

— Навіть дуже. Скажім — у чисто родинній.

І засміявся.

Його щирий сміх, чиста українська мова і якесь тепло в голосі викликали довір'я.

— Прошу дуже. Я скажу його покликати.

За кілька хвилин з'явився В-ий, заспаний і змішаний.

— Пан поручник С. хоче з вами говорити.

В-ий підійшов ближче до річки.

— Прошу, я є В-ий!

— Доброго здоров'я, шваґре! — сказав сміючись поручник С.

— Шваґре?!.

— Так. Чи можеш розсунути ваші проволоки і перескочити через річку до мене?

В-ий глянув у мій бік, я кивнув головою і за хвилину він стояв уже на другому березі Ценівки. Тепер ділив їх тільки вузький пояс дротів.

— Подай же руку, шваґре! — весело сказав російський старшина. — Я тиждень тому оженився з твоєю сестрою.

Стрілець непевно простягнув руку, але не забув під час цього спитати:

— А де?

— В Станиславові?

— Як то?

— Звичайно: взяв і оженився. І ось сестра питається, чого тобі треба.

Хвилинка надуми, а після цього:

— Дві сорочки і гуску.

Старшина засміявся, я теж, а хлопці, що лежали за муром „на кожний випадок", здушено захіхікали.

— А... як моїй сестрі на ім'я?

Старшина сказав, В-ий притакнув.

— Отже: дві сорочки і гуску!? — допевнився старшина.

— Так. І російського тютюну трохи. А я ва..., а я тобі за те пляшку руму.

— Хай буде, шваґре.

Блиснуло світло мадярського рефлектора і ми всі зникли з „лиця землі".

А як світло побігло далі, ми знову появились, а шваґри після того ще довго гуторили, і тільки два рази падали на землю.

— — — — —

За три дні сидів я в землянці і вже готовився спати.

Приходить справник сотні.

— Що нового, пане булавний!?

— Шкода, що я не маю сестри за російським фронтом!

— Чому?

— А от перед годиною В-ий дістав від свойого шваґра гуску, таку вам як теля, і тютюну. Хлопці гуску їдять, тютюн курять і хвалять „соборні подружжя".

І зітхнув...

Василь Паґовський

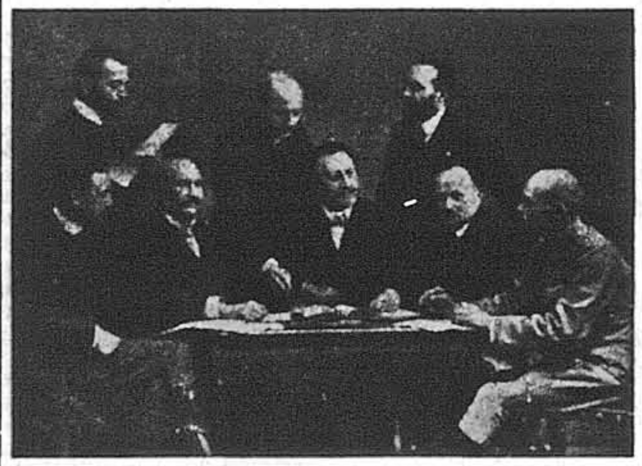
ХТО ЖИВИЙ, УСТАВАЙ!

Хто живий, уставай, плуг на меч заміняй,
На Вкраїну вже трубить Богдан!
До борби, до борби! — кличе голос труби,
Люд встає від Кавказу по Сян.

Наш народ великан на царя-москаля
В бій піде і поборе в борбі!
Від Кавказу по Сян українська земля,
Землю сю відберемо собі!

Від Кавказу по Сян лиш один буде лан,
Його власником нарід цілий —
Спільна праця і край, блисне воля і рай,
України вінець золотий.

(„Свобода", з 17 вересня 1914 р.)

Боєва Управа УСС

Д-р Степан Ріпецький

ПРО СОТНЮ, ЩО ПОЧАЛА ВИЗВОЛЬНІ ЗМАГАННЯ

В серпні 1914 року спокійна львівська вуличка у підніжжя Святоюрської гори, що звалась Петра Скарги, — заворушилась гарячковим життям, загомоніла радісними юнацькими голосами соток молодих людей, яких тут давніше ніхто не бачив. А в одноповерховім домі Дяківської бурси, де ще недавно у блаженнім мирі проживали монахи Студетського Чину, а молоді кандидати даківської професії пріли при вивчанню гласів і антифонів, — тепер клекотіло мов у млині, роїлось мов у вулику. На брамі дому стояв дижурний і стійковий, а через браму входили то виходили із шумом та веселими вигуками стрільці I-ої сотні Українських Січових Стрільців, сотні Дідушкової, званої так від прізвища свого сотника. Це ж була казарма першої сотні новітнього українського війська.

Двісті добровольців із тих, що перші зголосились воювати за Україну, станули тут в стрілецькі ряди, та пильно підготовлялись до воєнного діла. Кожного ранку вирушала сотня на вправи, із бадьорою вояцькою піснею: „Ой, з-за гори чорна хмара встала, — то не хмара, московська навала...", до якої мельодії та маршового ритму, я певен цього — нав'язує кожний із живих ще Дідушкової сотні, усі ті гарні і незабутні хвилини, той неповторний підйом духа і радісного почуття, що били із лиця кожного її учасника. А потім вул. Городецькою і далі — маршувала щодня сотня на Кайзервальд або на піскові поля на Янівськім і тут вивчалась приспішеним темпом основ військового знання та боєвої поведінки. Особовий склад сотні, що складалась в 75% із студентів університету і середньошкільників та людей інтеліґентських професій, — та із якої добра половина була активними учасниками довоєнних стрілецьких і пластових організацій (напр. із 24 Дідушківців із Самбора усі були членами тамошнього товариства Січових Стрільців або Пласту, веденого за чисто стрілецькою програмою), — облегшував значно її вишкіл.

Сотня — як і всі УСС-и у Львові — дістала до вжитку старовинні кріси, системи Верндля на один набій, без ременів, — що страшенно перешкоджало нормальному вишколові сотні. З тими ж крісами вийшла сотня 10. IX. на фронт.

У сотні панував серйозний дух, глибоке розуміння мети УСС та висока політична свідомість, що виявлялась у виразній самостійницькій і соборницькій ідеології загалу її стрілецтва. В склад сотні входило багато провідних людей — із студентського життя, між ін. голова Українського Студентського Союзу Осип Навроцький та із стрілецьких, січових та сокільських організацій, — члени спортового студ. товариства „Україна" та його голова Антін Зелений, багато активних членів середньошкільних драгоманівських громад та голова їх централі Василь Данилович і її член Микола Опока, голова самбірської середньошкільної громади Остап Кобєрський, — кращі представники пластового руху — Осип Яримович зі Львова і Лев Кобєрський з Самбора та багато вишколених пластунів, — учасники активної боротьби за український університет, м. ін. сотенний „вуйко" Роман Леонтович, що кривав на праву ногу від пострілу кулі, яку дістав під час одного із боїв на Львівськім університеті.

Важко в цій короткій статейці згадувати всіх, бо треба б половину сотні подати, що чесно прислужились Україні, а їх імена стали відомими ширшому загалові. Згадаю хоч би майбутніх провідних старшин та організаторів київської формації Січових Стрільців, що вийшли із Дідушкової сотні — Андрія Мельника, Федя Черника, Василя Кучабського, Романа Сушка, Василя Семця, Михайла Турка, Миколу Опоку, Володимира Чорнія, Осипа Вудкевича, Петра Сагайдачного, Н. Комарницького. В Дідушковій сотні були ще такі люди: Роман Купчинський, Михайло Чичкевич, Михайло Гайворонський, Микола Павлів, Микола Голубець, Дмитро Паліїв, Петро Савдик, Антін Батюк, Степан Ріпецький, Петро Постолюк, Осип Даньківський, Олекса Перфецький, Іван Коцур, Євген Якимів, Петро Дідушок, Михайло Сух, Степан Терлецький, Витовт Львівський, Андрій Партика, Омелян Кучерішка, Юліян Назарак, Василь Біляч, Василь Мицик, Михайло Житинський, Ромуальд Луцик, Іван Беч, Федь Бобків, Степан Олійник, М. Михайлів, Олекса Кишакевич, Федь Кузик, Василь Абрисовський, Михайло Петрович, Іван Вацик, Франц Мазяр, Петро Завадович, Роман Богданович, Семен Лісовець, Осип Кисіль, В. Соломчак та багато інших, про яких треба буде при кращій нагоді також згадати.

Багато між ними відомих УСС-ів та заслужених українських громадян, багато із них полягло у наших визвольних змаганнях, а в живих посьогодні остало найбільше около 20 людей, то є 10% стану сотні від вимаршу в поле 10.IX. 1914 року.

Стрілецький історик Осип Думін так пише про Дідушкову сотню: „Вже у Львові вибилася ця сотня в стрілецькій формації на її еліту, на зразок того, що має, як під моральним так і військовим оглядом, представляти Стрілецьке Військо".

Сотня була поділена на чотири чоти в кладі по 50 людей. Командант. сотні був Василь Дідушок, австр. резервовий старшина, кандидат адвокатури. Командантами чоти були: I-ої Михайло Гнатюк, 2-ої Северин Яремкевич, а після прибуття на фронт Осип Яримович, 3-ої Лев Кобєрський і 4-ої Василь Кучабський. Найбільшою організаційною та боєвою справністю визначелась третя чота. Із 10 вбитих та 9 ранених у першому бою сотні дня 28. IX. 1914 року під Верецькими Долішніми — третя чота мала 8 убитих і 7 ранених. Тоді ж відзначений був комдт. 3-ої чоти срібною медалею хоробрости.

Загал стрілецтва в сотні віддзркалював цей загальний стан національної єдности, що заіснував серед української суспільности з хвилиною вибуху світової війни. У сотні жили у найбільшій приязни побіч себе виразно здекляровані люди всіх політичних напрямків. Були соціял - демократи з командантом сотні, була сильна група націонал-демократичних сокільських стрільців (Перфецький, Черник, Іванець, Зелений і інші), а третя чота була гніздом молодих радикалів. Був також один галичанин соціяліст-революціонер, що перебував до війни два роки на Україні, де з доручення стрілецької організації у Львові, організував між студентством таємні революційні гуртки. Був це загально люблений у сотні Василь Семець, студ. унів., родом із Шумяча, Турчанського повіту. Велика ідея боротьби за існування і волю українського народу та виховання тодішньої молоді в дусі поступу і демократії — створила тоді серед загалу стрілецтва, а зокрема у Дідушковій сотні, цю шляхетну атмосферу взаємної терпимости, товариського довір'я та національної солідарности.

Соборницьку ідею, що лежала в основі цілого стрілецького зриву, та усю думку стрілецтва спрямовувала на Київ, на визволення України, скріплювали в сотні чотири „правдиві" н а д д н і п р я н ц і: скульптор Михайло Гаврил-

(Продовження на стор. 4)

Вернуться ще тії Стрільці Січовії...

(Стрілецька пісня).

Іван Кедрин

„ОКУПАНТИ УКРАЇНИ"

У дискусії на сходинах одного з Відділів Об'єднання б. Вояків Українців в Америці один з дискутантів, квестіонуючи історичну правду, що новітні збройні визвольні змагання українців розпочалися в 1914 році, мотивував своє становище тим, що — мовляв — Українських Січових Стрільців не можна вважати визвольницьким військом, бо ж вони, борючись в рядах чужої армії, прийшли в Україну, як її окупанти. Голова того Відділу ОбВУА, реасумуючи дискусію, поминув той виступ короткою заввагою, що з неграмотними твердженнями не варта дискутувати. Можна б присднатися до такого становища і не звертати уваги на такі епізоди, якби не те, що в отакому виступі, як вищезгаданий, віддзеркалюються завжди ще актуальні в українській дійсності такі явища: 1. вперта аверсія в частини розбручанських земляків до західніх українців і 2. погубні наслідки 35-літнього впливу совєтської пропаґанди на цілий світогляд деяких недавніх підсовєтських громадян. Досвід виказав, що процес щезання таких невтішних суспільних явищ поступає швидше, коли не промовчується їх стидливо, а витягається на весь ріст наверх, таврукчи їхню диковинність.

Очевидно, що характеристика, зроблена колишнім високим старшиною Дієвої Армії УНР, була правильна: неграмотним є такий виступ проти Українських Січових Стрільців тому ,що він доказує абсолютне незнання передісторії постання УСС-ів, історії галицького національного здвигу в другій половині 19 і першому десятиріччі 20 сторіччя, врешті „досконале" незнання всього, що торкається безпосередньо тієї української військової формації. Вчити про це у газетних статтях — дуже невдячна річ, бо прийшлось би переписувати нотирійно відомі речі з популярних видань Історії України, навіть таких шкільних підручників, що їх не забороняла польська влада.

Українські Січові Стрільці були першим в новітніх часах, від часу поділу України між чужі держави, національним військовим леґіоном. Саме поняття леґіону вказує, що це формація творена на чужій території з ласки й дозволу чужої держави. Адже на рідній і вільній території не твориться леґіон, тільки армія за добровільним чи примусовим набором! Разом з українським леґіоном УСС створився в Австрії польський леґіон Й. Пілсудського — так само в рямцях австрійської армії, так само під верховним командуванням австро - угорського генерального штабу. Чи можна уявити собі, щоб хтонебудь із поляків заквестіонував національно - визвольницький характер двох бриґад леґіоністів Пілсудського, або впав на ідею, що марш тих леґіоністів на т. зв. Конґресівку, себто польські землі під російською анексією, це був марш окупантів? Чи можна уявити собі, щоб хтонебудь з поляків, тай не-поляків, міг заперечувати національно - польський визвольницький характер леґіонерам Домбровського, що вже справді за великодержавницькі інтереси Франції і для заспокоєння персональних амбіцій Наполеона боролися поза етнічною територією Польщі й помагали французам поневолювати італійців та еспанців! Те саме стосується корпусу генерала Андерса у другій світовій війні, бо хоч він і боровся проти ворога Польщі, Німеччини, але ж робив це в англійських уніформах, під альянтським головним командуванням і на пісках Сагари чи горах Італії. Те саме торкається чеських леґіоністів з першої світової війни, що їх формувала, вивіновувала й прохарчовувала Росія, зодягнувши, очевидно, в уніформи царської російської армії. Промовчувати, що Українські Січові Стрільці — це був національно - визвольницький леґіон, з власними українськими політичними цілями, власним українським політичним проводом — і що — найважніше — високоідейним, політично - свідомим вояцтвом та старшинством — це значило б перевертати коміть головою історію України, так само, як було б вівісекцією історії визвольних змагань довгого ряду народів, коли б викинути з неї існування їхніх військових леґіонів.

Не знаючи політичних тонкостей і не орієнтуючись у причинах, чому одні держави дозволяють творити на своїй території національні леґіони, що мають власні ідеали, — *найкраще розв'язує цю проблему простий нарід у зустрічі* з леґіонерами. Люди в Наддніпрянській Україні не дивились на уніформи, в яких появлялись в них за першої світової війни вояки з армій, ворожих тодішній Росії. Мрією галичан, що служили в різних полках австрійської армії, не в УСС-ах, та які дістались в російський полон, було попасти, як полонений, десь на роботи в Україні, або ще краще — втекти з велетенського перехідного табору полонених в Дарниці під Києвом. Український наддніпрянський селянин, не кажучи вже про українського інтеліґента, пізнавши по кількох реченнях, що має діло з галицьким українцем, наче автоматично ставав його опікуном і приятелем. Що ж казати про взаємини між УСС-ами й місцевим населенням на Херсонщині й на Запоріжжі! Не уніформа, а спільнота мови, культури, почувань і спільних, зрештою тоді в низах України ще дуже туманних політичних мрій, зіспоювало нарід з тими вояками, що в очах народу були тим, чим і ввійшли в історію: визвольниками, а не окупантами.

УСС на могилі Тараса Шевченка в Каневі 1918 р.

Ор. Чорногірський

СЕРПЕНЬ 1914 РОКУ В ГАЛИЧИНІ

Гармати гуділи все ближче та ближче. Коли криваве сонце закочувалося за західні вершки чарівної Гуцульщини, на сході все виразніше показувалися огненно-червоні язики заграв пожеж. Це йшли з димом українські села та міста Галичини й Буковини.

На останні клаптики української землі, де ще лунало українське слово та пісня, де ще була бодай якась свобода друку та віровизнання, насувалася страшенна орда новітнього Джинґіс-хана — московського царя, щоб дорешти поневолити український нарід, заборонити й тут українське слово, українську пісню та дорешти знищити все те, що містилося під поняттям українства, яке москалі згірдливо називали мазепинством.

На чолі московських полчищ бушувала злої пам'яти „дика дивізія". З місцевостей, які вже були захоплені московськими ордами, проривалися тривожні вістки. Одні були страшніші від інших. Вже дійшли відомості про нищення та збезчещування українських церков, і католицьких в Галичині і православних на Буковині, бо їх ненавидів ворог за їхній український зміст. Дальші вістки говорили про нищення українських шкіл та читалень, розбивання пам'ятників, про виарештування українських свідомих селян і робітників, масове вивожування української інтеліґенції, а головно священиків.

Командант Леґіону УСС М. Галущинський з старшиною сотні Дідушка. — Вгорі зліва, пхор. М. Голубець, чет. М. Гнатюк, М. Галущинський, сот. В. Дідушок, пхор. О. Перфецький, чет. В. Кучабський і чет. Л. Коберський; внизу: — пхор. П. Дідушок, чет. О. Яримович

П'яні московські козаки насилували не тільки українських жінок, але й малолітніх дівчат. Страшенні речі розказували утікачі! Заграви на сході були доказом того, що з димом йде дорібок цілих українських поколінь, як колись за грізних наскоків диких орд. Неспалене українське добро було пограбоване й вивожуване на північ, тими самими шляхами, якими віз колись награбовані в київській державі дорогоцінності московський князь Андрій, неначе на глум названий „боголюбським".

Великим смутком і тривогою наповнялися серця всіх свідомих українців. Українська молодь, а в першу черґу пластуни, горіла одним великим бажанням відплатити дикому насильникові за неволю, наруґу, кров і руїну. Пластуни мали тепер можливість чином сповнити своє приречення бути вірними Богові та Батьківщині.

Ця українська молодь, що ще так недавно, на своєму величавому здвизі у Львові присягала: — „Ми поляжем, щоб славу і волю і честь, Рідний Краю, здобути Тобі!" — бажала доказати тепер це чином.

А східня частина українських західніх земель палала далі кривавими загравами, які зближалися ближче й ближче.

Над ґрунями і розлогими полонинами Гуцульщини появилися цілі хмари крикливого та зловіщого гайвороння. Старезні дідуни твердили, що такої великої скількости цих чорних віщунів зла ще за свого життя тут не бачили.

Як на диво українські лани зародили були того року, як ніколи давніше. Рясне колосся було повне добірного зерна, та не дзвеніли по українських нивах серпи і коси, не було чути співів женців, бо кінські копита топтали збіжжа, а колеса гармат перемішували його з землею.

Тоді то пролунав із столиці Галицької волости, княжого города Льва, заклик Головної Української Ради, щоб український нарід брав зброю в руки та йшов боронити рідної землі від московської агресії.

ЮВІЛЕЙНІ КВІТИ

На лісовій поляні в Черзі горіла ватра. Ювілейна ватра УСС. ЗУАДК передавав Усусусам барак на їх домівку, Черґе передавало площу, а „Дивізійники" і Лісові Чорти — привіти.

Стояли сиві Усусуси з Іваном Порипком на голі, стояли напроти них Лісові Чорти з Піком Пясецьким, а збоку публіка з дітьми й унуками.

А під час того, як директор ЗУАДК'у Володимир Галан промовляв, надлетів літак. Ніхто на нього не звертав уваги: чи це в Америці рідкість!? Але літак не відлетів. Звився спіралею, знизився над саму площу і літун кинув щось...

Велика китиця квітів упала перед Стрільцями. А при квітах картка: „Слава Українським Січовим Стрільцям. Василь К."

Дивно, що хтось не пожалував труду, ще дивніще, що обрахував час, а найдивніше, що не підписався повним прізвищем.

Видно, не йшло йому про свою славу.

Пане Василю К! Українські Січові Стрільці дякують Вам за дуже милий доказ признання для тих, що їм не судила доля обходити і для тих, що мають щастя обходити свій 40-літній Ювілей!

Р. Купчинський.

Збірна могила поляглих на Маківці УСС в боях 29 і 30 квітня 1915 р. (Так виглядала могила в 1915 р.)

Ол. Бабій

ДЕНЬ СЛАВИ

Нам досі сниться день той вікопомний,
погідний, літній, теплий, яснолиций,
коли наш воїн, смілий і незломний
вступав звитяжно й гордо до столиці,
а з бойовиськ безкраїми полями,
по всіх шляхах, під гомін канонади
йшли, маршували довгими рядами
покриті пилом курені й бриґади.

Нам досі сниться, як іржали коні,
спітнілі коні, що по днях походу,
в шаленому галопі, у погоні
ввійшли в Дніпро й пили жадібно воду.
Як дим пожеж стелився по майданах,
де червоніла кров, як в полі маки,
й майнули попри пам'ятник Богдана
шлики й тризубці стежі гайдамаків.

Нам досі сниться, як то київляни
поцілували з радости стремена,
козацькі руки і стрілецькі рани,
бійців обнявши братньо у рамена.
Як мерехтіли в сонячному світлі
гарматні дула і шаблі й багнети,
й мов дощик, рожі запашні, розквітлі
посипались на військо, на лафети.

Як від світанку аж до пір вечірніх
по площах, поза палаців колони
котились танки і вози панцерні
по вражих трупах, прапорах червоних.
Нам досі сниться, як заграли дзвони
в Печерській Лаврі, у Софійськім храмі,
і так дзвеніли співи, сміх, канони,
що аж дрижав звід Золотої Брами.

Нам сниться, як, благаючи пощади,
в лахміття вдягнені, монголи бранці
здавали зброю бойкам, що Хрещатик
атакували із окопів, шанців.
І як на ринку козаки й дівчата
затанцювали в шалі перемоги,
коли остання вже московська чата
втекли із міста зі страху, тривоги.

Як переможці, лемки і гуцули,
повстанці із Волині і з Полтави
кричали втішно: — Київ ми здобули,
відкрили шлях до миру, волі, слави!
Як всім здавалось, що і сонце й люди,
дерева в парках ,прапори на мурах
мов кликали: — Вкраїна вільна буде,
бо комуністів поборов Петлюра!

Нам сниться, як зливались урочисто
гимни: — „Ще не вмерла" й шуми хвиль Славути,
й нам буде снитись доти, аж над місто
знов оклик злине: — Київ наш, здобутий!

Ірина Домбчевська

ПАМ'ЯТІ МИХАЙЛА ГАЙВОРОНСЬКОГО

Стрілецька пісня після першої світової війни пішла в народ і сталася його духовим скарбом. Стрілецьких пісень співали всі і всюди: на концертах, під час праці і під час забав, шкільні діти і їхні батьки та діди.

Пишучи ці рядки на згадку про Михайла Гайворонського, найвизначнішого композитора стрілецьких пісень, пригадується мені така сценка.

Пішла я влітї 1939 року на гриби до лісу. Звідтам почулася стрілецьку пісню.

— Що це?

Підходжу ближче. Це гурток маленьких діточок сипле могилку. Лопаткою та ручентами насипають землю. Дівчатка плетуть вінок з дубового листя, барвінку, волошків та роменів. Хлопчики роблять березовий хрестик. Вбили його в землю, зав'язали блакитно - жовту стрічку. Поклякали, моляться.

З сльозами зворушення в очах стою здалека, щоб не збентежити дітвори. Покінчили. Підходжу та питаю:

— Що це ви, діточки, придумали, кому ви сипали могилу?

— А то січовому стрільцеві. Він бився за Україну і не має гарної могили. Пані нам в садочку казала. Будемо щороку сипати таку могилу.

— Ми вмієсмо більше стрілецьких пісень — каже біляленьке та синьооке дівчатко.

Вже разом пішли ми до села.

Мала я нагоду бачити стрілецького композитора перед його виїздом до ЗДА. Було це влітї 1921 року, в містечку Винниках коло Львова. Над'їхав поїзд зі Львова. Не прочувала, що везе він мені дорогого гостя — творця стрілецької пісні, Михайла Гайворонського.

Ось він вже в хаті. Дуже зраділа, бо знала його ще в стрілецькому однострої. Бо і хто не знав би його.

Давно не бачилися, найшлося дуже багато тем до розмови. Згадували спільних знайомих з стрілецької братії. Багато з них не було вже в живих. Цікаво було мені знати, над чим композитор працює, які пляни має на майбутнє. Дізналася, що має багато нових ідей, готовить декілька нових речей, деякі вже друкуються. Хоче виїхати до Америки, бо там є можливості праці. Тут важко було б в теперішніх обставинах працювати.

На розмові швидко минув час. Дістала на спомин „Синичку" — щойно надруковану. Розпрощалися нашим звичайним: До побачення!

Минуло багато років. Читала про успіхи, працю та пляни композитора Гайворонського. Не прочувала лише того, що колись недоля прожене мене з рідної хати, та що опинюся теж в Америці.

Сповнилися слова: До побачення!

Але не довелось побачити Михайла Гайворонського в живих. Довелося побачити його в домовині та замість приятельської гутірки змовити молитву за його шляхетну душу.

Серед повені квітів, серед друзів Українських Січових Стрільців, учнів та великої громади людей лежав він в домовині. А його пісні, співані крізь сльози, злітали просто перед Божий престіл.

Іван Франко в гостині у Стрільців у захисті для хворих у Львові

ПРО СОТНЮ, ЩО ПОЧАЛА ВИЗВОЛЬНІ ЗМАГАННЯ

(Продовження зі стор. 3.)

ко, робітник Остап Гудим, учитель Н. Зеленко та четвертий, якого прізвище забув. Вони пересиджували переважно в кімнаті 2-ої чоти, де разом із знаддніпрянщеним Василем Семцем вчили нас чудових українських народних пісень, які ми перший раз чули, а які ще більш зблизили нас до уявлюваної нами України. Пісні „Ой, по горі, по горі, вівчар вівці зганяє...", „Ой, що ж то за шум учинився", „Ой, на горі васильки сходять" „Ой, там за Дунаєм молодець гуляє" — та багато інших — довгий час співались у Дідушковій сотні. З великою набожністю слухалось їх оповідань про революційні події на Україні і в Росії та про відносини що там панували. Найбільш радісною несподіванкою для сотні були відвідини представника „Союзу Визволення України", мабуть Скорописа - Йолтуховського, який мав кілька викладів у великій залі харчівні, для цілої сотні, про відносини на Україні, та при тій нагоді роздав усім стрільцям брошуру „Відомості про російську Україну", яка мала бути першою інформацією для УСС при їх вмарші на Україну.

Коли на початку вересня зібрані у Стрию тисячі добровільців виявили так блискуче свою самостійницьку ідею, відмовляючись від зложення присяги на вірність Австрії — то це була Дідушкова сотня, що дала ініціятиву до цієї знаменної історичної державницької маніфестації. І коли криза УСС загострилась, то була це також ця сотня, що після виконаного УСС-ами з честю протесту, прислухаючись до переконливих арґументів сотника Дмитра Вітовського — вважала за конечне втримати існування формації УСС в тій війні, для виконання історичної місії.

Для історії стрілецької пісні треба зауважити призабутий усіма факт, що першою стрілецькою піснею, із ориґінальним стрілецьким змістом, це була пісня „Гей ви, Стрільці Січовії, раз, два, три", яка зродилась серед стрільців 2-ої і 3-ої чоти першої сотні під час дороги УСС зі Стрия на Закарпаття в днях 4 і 5 вересня, при переважній творчій участі сотника Клима Ґутковського, який мав готову мелодію і складав слова, а присутні в товаровому вагоні Дідушківці докидали свої слова до змісту. Сотник і чотири чотарі, згадані в пісні, — це комендант першої сотні та тодішні команданти чот. Хай майбутній дослідувач стрілецької пісні справить утертий до тепер нестислий погляд, що першою стрілецькою піснею була „Маширують добровольці через Мезетеребеш", яка постала уже після приїзду УСС на Закарпаття.

І тут на Закарпатській Україні припала першій сотні, що кватирувала в українському селі Страбичеві (по-мадярськи: Мезетеребеш) — честь та обов'язок стати першим боєвим відділом відродженого Українського Війська. Московська армія, що залила вже цілу Галичину, зближилась до Бескиду, щоб проламати карпатську оборону та продертись на Балкан і у Середню Европу. Австрійське вище командування зажадало від УСС поставити йому до диспозиції найкраще вишколену і боєздатну сотню для оборони карпатського просмику Верецьки. Після переведення контрольних боєвих вправ кількох сотень УСС в присутності вищих старшин — вибір впав на першу сотню. Було це перед полуднем 10 вересня 1914 року. Одночасно став відомий усім наказ УСС, що за кілька годин перша сотня від'їде приготованим уже залізничним транспортом на фронт у Карпати. Усе стрілецтво заворушилось під глибоким враженням про несподівану ще ніким вістку. Почуття заздрости, що Дідушкова сотня йде воювати за Україну, а інші сотні ще залишаються в запіллі — опанувало загал УСС. Багато із тих стрільців, що залишились в Страбичеві і Горонді, а передусім ті із б. сотні І. Чмоли, що може і краще були вишколені від Дідушківців — втекли із своїх сотень і по протекції вслизнулись до лав першої сотні і з нею відійшли на фронт. Якщо мене пам'ять не милить, то до тих нетерпеливих стрільців належали між ін.: Осип Навроцький, Володимир Чорній (тоді Людвік Розенберґ), Михайло Сух, В. Лучинський, мабуть Осип Яримович і інші.

Пополудні сотня узброєна у ті ж старі кріси Верндля, що їх привезла зі Львова, відмаршувала зі співом свого бадьорого сотенного гимну-маршу „Ой, з-за гори чорна хмара..." на залізничу станцію, звану по-мадярськи Мезетеребеш - Ґоронд (Стрибичів-Горонда). Стан сотні виносив понад 200 боєвиків. На станції стояв приготований поїзд. Сотня перед від'їздом уставилась у довгу лаву. Прибув начальник УСС Михайло Галущинський, командант першого куреня д-р Михайло Волошин та багато стрілецьких старшин і стрілецької братії. Прийшли попрощатись із Дідушківцями. Після енерґійної і дзвінкої команди сотника Василя Дідушка: „Перша сотня — позір!" — перед фронт сотні виступив начальник УСС Михайло Галущинський і прощав від'їжджаючу сотню іменем УСС, Боєвої Управи і українського народу. У короткій зворушливій промові він говорив між ін.:

„Вам, першій сотні УСС припала велика честь бути першим відділом збройним українського народу, що після битви під Полтавою 1709 року має станути до боротьби проти того ж ворога, що перед двісті роками переміг останніх оборонців української волі. Ви, перші маєте відновити традицію збройної боротьби українського народу та його змагань до самостійности. Перед лицем світу, ви знову маєте підняти забуте ім'я України. Український народ вірить, що ви станете гідним спадкоємцем козацьких лицарів".

Після короткої вояцької заяви команданта сотні, що вона виконає наложений на неї обов'язок, — із двох соток стрілецьких грудей понеслись по закарпатській долині та вдарили широким відгомоном від підніжжя Карпат величні звуки національного гимну.

За пів години їзди транспорт прибув до Мукачева. Тут сотня була переодягнена у військові однострої. Стрільці не дістали крісів Манліхера ні наплечників, тільки по два хлібники. Сотня не дістала полевої кухні, ні санітарного приладдя і матеріялу, ні обозу. Із Мукачева вона виїхала вночі в напрямі галицького кордону і станула над ранком на станції Воловець, недалеко кордону.

Перед полуднем 11 вересня вимаршувала із Воловця шосою, крученими серпентинами в напрямі Верецьок Долішних. Був дуже теплий день. Кінчилось літо. Марш був досить тяжкий. Тяжкі Верндлі, непрактично несені плащі, по три бухонці хліба, обтислі штани мадярського крою, по кількадесять тяжких, великих набоїв до верндлів і інші речі — те усе було понад сили невправлених до маршів стрільців. Було кільканадцять щасливців, що, проходячи побіч мадярського або австрійського обозу, користаючи із глибокого сну обозників — міняли без їх відома свої тяжезні верндлі за модерні манліхери. По дорозі, перемаршовуючи через село Верецьки Горішні — сотня стрінула невеликий відділ галицьких уланів, від яких дістала першу лекцію звивання плаща. Тут також роздобуто великі баняки, а недосвідчений кухар зварив якусь перепалену кашу, якої ніхто не хотів їсти. Ввечері 11 вересня сотня станула на сталий постій у Долішніх Верецьках, де приділено її до групи, що мала боронити карпатського просмику в тій околиці. На другий день сотню зголошено командантові групи полковникові Шпарберові, який привітав стрільців зі щирою радістю та заявив, що в короткому уже часі прийдеться сотні стрінутись з ворогом. Незабаром москалі підійшли під Бескид, а сотня Дідушка в днях 27 і 28 вересня, — як передовий відділ новітнього українського війська, — з крісом в руці вперше після Полтавського бою загородила дорогу московським полкам та промовила до ворога-гнобителя найбільш зрозумілою йому мовою — мовою української зброї.

Вол. Дорошенко, Почесний Член Братства Українських Січових Стрільців.

СВУ Й УСС-и

(Присвячую дорогому приятелеві, отаманові Никифорові Гірнякові).

З Українськими Січовими Стрільцями в'язали Союз Визволення України дуже тісні взаємини, далеко тісніші, ніж це може здаватися на перший погляд.

Мовляв, СВУ — це організація наддніпрянська, а УСС — організація чисто наддністрянська.

В дійсності так не було, бо обидві організації мали характер всеукраїнський.

Це не були організації партикулярні, провінціяльні, вже хоч би з тієї рації, що в обох їх були представники всіх українських земель.

Адже Союз не засклеплювався в якусь „східняцьку" організацію, що цуралася б „західняків", як це діється, на жаль, за нашого часу. В Союзі працювали, крім наддніпрянців, і дуже численні галичани та буковинці, а також і представники інших частин України та українських колоній, як от закарпатець д-р Гіядор Стрипський, хорватський українець Василь Хома-Довський, представник американської молоді Орест Жеребко.

Цілком природно, що Січові Стрільці в своїй масі були галичани, але були серед них і представники інших земель, зокрема Наддніпрянщини (напр. Михайло Гаврилко), що пішли до них, одушевлені тими самими гаслами, що й вони. Пішли боротися з московським окупантом, ворогом України ч. 1. Усі вони пішли виконувати заповів безсмертного Тараса, що був володарем їх душ і їх дум:

„Вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою, злою кров'ю
Волю окропіте!"

Але члени Союзу Визволення України й Українські Січові Стрільці були зв'язані не тільки вузлами крови, спільного походження. Ще міцніше в'язали їх зв'язки духові, ідейного характеру.

Адже ж усі вони були представниками покоління, що вийшло на життєву арену з гаслом Самостійної України, Самостійної й Незалежної Української Держави. Того покоління, що по один бік історичної прірви створило РУП — Революційну Українську Партію, яка піднесла клич Самостійної України, а на другому згуртувалося під самостійницьким прапором навколо „Молодої України", без різниці партійної приналежности — соціялісти, радикали й національ-демократи.

І одні і другі були в тісних взаєминах. Галичани й буковинці допомаги ерупівцям друкувати й перевозити ерупівські часописи, брошури й відозви на Наддніпрянщину, допомагали наддніпрянським революціонерам переходити через кордон, давали їм захист, а то й самі перевозили на Україну для потреб РУП зброю й друкарське знаряддя. В цій роботі брали участь, скільки пам'ятаю, оці західні українці — Лев Ганкевич, Лев Когут, Євген Косевич, д-р Курбас (брат Леся), Василь Сімович, Лонгин Цегельський, Дара Шухевичівна, (опісля Старосольська, дружина д-ра Вол. Старосольського) та інші. Всі вони стояли в тісних взаєминах із ерупівською еміґрацією 1900-1905 років — Євгеном Голицинським, Маріяном Меленевським, Симоном Петлюрою, Олександром Скорописом, Михайлом Ткаченком та іншими.

Ці взаємини ще більше затіснилися й поглибилися за другої наддніпрянської еміґрації, викликаної реакцією Столипіна, коли у Львові опинилися Михайло Гаврилко, Вол. Дорошенко, Андрій Жук, Микола Залізняк, Вс. Козловський та інші, здебільшого колишні ерупісти.

І знову навколо студентського журналу „Молода Україна" 1910 року гуртуються молодші спадкоємці основників „Молодої України" 1900-1902 рр. Вони працюють тут разом із наявними тоді у Львові наддніпрянськими політичними еміґрантами. Згадаю з-поміж них Осипа Охримовича, Миколу Чайковського та інших. А за ними пішли й юнаки, що тоді ще були в гімназії. Всі вони були знайомі з діячами Союзу й усі були гарячими визнавцями української визвольної ідеї. З вибухом війни в 1914 р. ми бачимо визначніших з-поміж них у рядах Січових Стрільців (Микола Голубець, Іван Чмола та інші з-поміж студентів, Софія Галечко та Олена Степанівна й інші з-поміж студенток).

Можна сміло сказати, що майже вся Січова інтеліґенція — це були добрі знайомі або й приятелі основників Союзу. Та не тільки самі Січовики, а взагалі молоде покоління Західньої України, що з вибухом першої світової війни було покликане до війська. І хоч не з своєї вини опинилася ця молодь по-за лавами Украніськго Леґіону, то духом була разом із Січовими Стрільцями та Союзом Визволення України.

Адже ж, якби Австрія не була така полохлива й не слухалася польських підшептів та інтриґ, то вже в 1914 році Галичина й Буковина могли б виставити кількадесять тисячну українську армію на боротьбу з москалями. А так дуже багато галицько-буковинської самостійницької молоді мусіло піти в ряди австрійської армії й битися не на російськім, а на інших фронтах. Але вони йшли у бій не за Австрію, а за Україну, вірячи, що в результаті кривавого конфлікту постане самостійна українська держава. Розкидані по різних австрійських частинах, вони проте творили одне духове тіло з Українськими Січовими Стрільцями й були прихильниками СВУ. І не кого іншого, а саме багатьох із них, австрійських вояків - галичан та буковинців витягав СВУ з австрійського війська для своєї роботи, головно в таборах полонених.

Не буду вичисляти тут імена вих західніх українців, що співпрацювали з Союзом — я згадав їх не так давно в „Свободі" в свому нарисі про СВУ. Згадаю тут тільки тих співробітників СВУ, які заразом формально належали до леґіону, як члени „Бойової Управи" — Вол. Старосольський, Вол. Тешницький, Лонгин Цегельський, або старшини чи рядовики Леґіону — Микола Голубець, Теофіль Мелень, Осип Назарук, Михайло Новаківський та інші. Були це все здебільшого діячі першої „Молодої України", однолітки членів СВУ. До них треба додати й їх молодших товаришів, про яких була вже мова вище. Не дивниця, що стрілецтво вважало СВУ ва його органи — „Вістник" СВУ й „Украініше Нахріхтен" за свої, бо ж голосили вони ті самі гасла, за які вони пішли в бій. Буваючи у Відні в службових справах або на відпустці, січовики не минали нагоди, щоб не зайти до домівки СВУ — відвідати його діячів, погуторити чи порадитися з ними, або й просто, щоб придбати видання Союзу.

Треба сказати, що книжки й часописи Союзу становили улюблену лектуру стрілецтва, якою вони захоплювалися, високо оцінюючи яскраву національну позицію СВУ та його видань. Крім того, не один із УСС-ів почав свою літературну кар'єру саме у „Вістнику" СВУ.

Так, тут уперше появилися поезії Романа Купчинського, Льва Лепкого, Луки Луцева („Лулу"), Юрія Шкрумелюта, нариси Андрія Батюка, Луки Мишуги та ін.

„Вістник" був майже стрілецький орган, бо багато місця уділяв саме стрілецьким справам, раз-у-раз подаючи вістки й ілюстрації з життя й побуту Стрілецтва та його бойових подвигів. Багато такого матеріялу постачав Покійний Осип Назарук. З його стрілецьких нарисів склалася ціла книжка „Слідами Українських Січових Стрільців", яку прегарно, з численними ілюстраціями видав Союз. Крім неї видав Союз ще брошуру Вол. Темницькго „Українські Січові Стрільці", де подана коротка історія зародження стрілецької ідеї й утворення Леґіону УСС, теж із численними ілюстраціями.

Очевидно й „Украініше Нахріхтен" присвячували багато місця Українським Січовим Стрільцям, інформуючи чужу публіку про життя і заслуги Леґіону.

На цьому місці годиться згадати, що саме Союз перший приніс вістку про перемогу Українських Сочових Стрільців над москалями на Маківці та відзначення їх з цієї нагоди генералом Фляйшманом. Ця вістка появилася в окремому виданні „Украініше Нахріхтен", як „екстра авсґабе". Українська публіка просто розхапувала це видання. Офіційні автсрійсько-українські кола були немило заскочені, що СВУ їх випередив із цією вісткою.

Можна сміло сказати, що СВУ, як організація всеукраїнська, був для УСС-ів далеко більше своїм, ніж специфічно галицькі установи, хоч останні й виступали під соборницьким прапором. Ці поважні й заслужені установи в дійсності були й самим своїм складом і веденою в них політичною лінією більше галицькими реґіональними установами. Керували ними відомі західньо-українські політики — д-р Кость Левицький і Микола Василько, які були типовими представниками тодішньої угодової політики супроти Австрії. А що під час війни парлямент не діяв, то обидва вони, як голови українських парляментарних клюбів, — Галицького й Буковинського, — тримали в своїх руках усі зв'язки з міродатними урядовими колами та віжки української політики. Проти них постала сильна опозиція, до якої належали незалежні галицькі національ-демократи (Вол. Бачинський, Євген Левицький, о. Фолис, Л. Цегельський та інші) й радикали, очолювані Левом Бачинським. Ця опозиція гуртувалася навколо Євгена Перушевича, що був її признаним головою. Належав до неї й СВУ, проти якого явно й тайно діяли згадані вище офіційні лідери австрійських українців. Вони намагалися зробити СВУ знаряддям у своїх руках, а коли він на це не пішов, розпочали на нього нагінку. Та д-р Петрушевич із товаришами став в обороні Союзу. Прилучилася до них і більшість Стрілецького Проводу й стрілецької інтелеґенції, яка виразно заявила своє опозиційне становище проти диктатури Костя Левицького й Миколи Василька.

Оця підтримка Союзу з боку західньо - українського громадянства, парляментарного представництва й стрілецтва, не згадуючи вже земляків у таборах, — як полонених, так і працівників СВУ, головно галичан і буковинців, велико зміцнила його позицію. Союз став поважним чинником в тодішній українській політиці, з яким мусіли рахуватися свої й чужі.

З невеличкого спочатку гуртка наддніпрянських еміґрантів, що стояв у тіні заснованих з вибухом війни австрійсько - українських політичних організацій, — СВУ завдяки своїй успішній праці на міжнародному форумі й в таборах полонених виріс у могутню і впливову установу.

В великій мірі причинилася до цього згадана вище одноодушна підтримка, яку подали Союзові галицько-українські незалежні політики та Українське Стрілецтво.

Про оцю невідому сторінку взаємин УСС-ів з СВУ я й хотів пригадати в 40-ліття їхнього виступу на боротьбу з московським окупантом.

СВУ і УСС ішли в цій боротьбі пліч-о-пліч.

Ігор Соневицький

НА ПОРОЗІ ШКІЛЬНОГО РОКУ УМІ

Час літнього відпочинку добігає до кінця. Незабаром відноситься збірне українське життя у всіх його громадських ділянках, а разом з тим і в шкільництві. Після вакаційного дозвілля наші школярі повернуться додому повні нових сил, свіжости та охоти до праці. Осамітнені кляси виповняться молоддю, що змагатиме до поширення свого знання. Немов за магічним порухом батути також і в Українському Музичному Інституті розпічнеться жвава робота.

Український Музичний Інститут став саме на порозі третього року своєї діяльности. Завдяки успішній праці в минулому, треба сподіватися дальшого розквіту цієї передової музично-виховної інституції, що поставила собі за завдання не тільки дати солідну загальну музичну освіту молодим адептам, але й виховати нашу молодь в дусі своєї рідної музики та поглибити її національну свідомість. З приємністю треба ствердити, що до співпраці з Централею в Ню Йорку зголосилися в останніх часах нові філії. В ряди педагогічного складу включилися найкращі фахові сили, в тому числі заслужені українські музики, виконавці, композитори, теоретики, диригенти, музикознавці та багатостажеві учителі, що вповні здали собі справу з доцільности й конечности здисциплінованого, скоординованого фронту музичного виховання нашої молоді.

В Централі впроваджено деякі іновації, а саме зредуковано адміністраційні оплати та впроваджено нові побічні предмети навчання без додаткових оплат. З метою поширення предметів навчання в Українському Музичному Інституті відчинено клясу гри на клярнеті з тою метою, щоб поруч піяністів та скрипаків виростити фахівців з інших ділянок інструментальної музики, зокрема клярнетистів, віолістів та віольончелістів, які до речі мають широке примінення у виконавчій музиці. Від батьків залежить, щоб ці наші проєктування не пішли намарне. Одночасно з тим віримо, що в новому шкільному році доповняться кляси сольового співу, хорової дириґентури, музичної теорії та композиції. Назустріч українській молоді ідуть наші композитори, приготовляючи до видання нові збірнички і твори з рідною музичною тематикою, а Дирекція плянує зорганізувати в цьому шк. році конкурс за нагородами на найкращі виконання визначених творів та влаштувати низку репрезентативних учнівських концертів перед ширшою публікою.

Так на наших очах розбудовується Український Музичний Інститут, що не тільки живе, але й поширює сітку організаційної діяльности у різних місцях більшого скупчення українського поселення та одночасно побільшує діяпазон своєї музичної та педагогічної праці.

Перед Загальними Зборами Т-ва Прихильників УВУ

(Закінчення зі стор. 2)

часописах, тому не будемо на цьому місці повторювати. Зацитуємо лише слова чужинців: . . . „Як би президент Масарик не мав більше ніяких заслуг, а лиш цю, що уділяв УВУ моральну і матеріяльну підтримку, то це одне високо піднесло б його як культурного діяча і політика . . . ", каже проф. д-р Ганс Райнфельд, представник баварського міністерства освіти. Тим часом український політичний світ недостаточно оцінює вагу існування УВУ і його значення для української визвольної справи. Думаємо, що УВУ належиться більша підтримка з цього боку, чим він її дотепер мав . . . „Український Університет це не тільки джерело знання, він без всякого сумніву є великим інструментом на службі універсальної ідеї волі і поступу" . . . — залвив князь Джіянфранко Альята в часі своєї промоції.

Коли так УВУ оцінюють чужинці сьогодні, з перспективи часу і роботи, що її має наша Альма Матер за собою, то чи ж не було б непростимим прогріхом української спільноти не дати УВУ належної помочі? Тому закликаємо ставати в ряди наших членів, нести УВУ поміч, а нам пораду і підтримку в нашій роботі.

Адреса Т-ва: Society of Friends of the Ukrainian Free University, P. O. Box 116 — Irwington 11, N. J.

УКРАЇНСЬКИМ СІЧОВИМ СТРІЛЬЦЯМ

1914 — 10/IX — 1954

Українська Громада у З'єдинених Державах Америки й у всьому вільному світі відзначує під кінець цього року роковини особливої події в житті українського народу:

40-ліття збройного виступу Українських Січових Стрільців.

Збройний виступ Українських Січових Стрільців:

— відновив традицію національної мілітарної сили;

— започаткував нову добу визвольних змагань в історії нашого народу;

— заповів світові, що український народ стає активним учасником у вирішуванні власної долі.

10-го вересня 1914 року Перші Відділи Українських Січових Стрільців вступили в бій проти Російської Імперії за Визволення Українськго Народу і за Незалежність Всієї Української Землі.

Помимо героїчних змагань, пролитої крови упродовж останніх 40 літ, ідеї, за які вони пішли до бою і за які кривавиться й сьогодні українська нація, все ще не здійснені.

На Українській Землі — сьогодні не Воля, але важке ярмо ворога.

На Землі Українського Народу — сьогодні не Самостійність, але володіння окупанта.

На Землі Українського Народу — сьогодні не мир і вільна праця, але хижацька експлуатація останніх сил і заробітків люду.

На Землі Українського Нороду — сьогодні не щире вшановування роковин вольностей і незалежництва, але наказане, гучне формою славословлення сфальшованих й зраджених договорів.

На Землі Українського Народу — сьогодні не явний поклін Тим, що прагнули Її Волі й Незалежности, але вимушена чолобитня тому, хто звоював Її.

На Землі Українського Народу, в 40 Роковини збройного виступу Українських Січових Стрільців — сьогодні мовчанка глуха в страшній неволі.

Але, водночас, на Землі Українського Народу — сьогодні мовчанка глуха в страшній неволі.

Але, водночас, на Землі Українськго Народу — сьогодні живий, рішучий і стихійний спротив. Спротив тих, що йдуть слідами Українських Січових Стрільців, що підняли боротьбу за Незалежність Української Землі, за Волю Українського Народу!

⁂

Українці в З'єдинених Державах Америки!

Український Конгресовий Комітет закликає Вас гідно відначити ці історичні роковини:

Щоби віддати пошану тодішньому аванґардові новітніх збройних визвольних змагань!

Щоби відновити спогад їх геройського чину!

Щоби скласти поклін Тим, що лягли в нерівній борні!

⁂

Відзначуємо ці Роковини:

З вірою у незломну силу і Волю Українського Народу!

З вірою в Незалежність Соборної Української Землі!

Ню Иорк, 10 вересня 1954 року.

Український Конґресовий Комітет Америки.

УВАГА! ЧЛЕНИ ОбВУА!

Повідомлення

В суботу, 11-го вересня 1954 р., о год. 7-ій вечора відбудуться в приміщенні Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку

СХОДИНИ ЧЛЕНІВ НЬЮЙОРКСЬКОГО ВІДДІЛУ ОбВУА,

присвячені 40-ій річниці збройного виступу Українських Січових Стрільців.

Д-р СТ. РІПЕЦЬКИЙ прочитає доповідь п.н.:
„В 40-річчя збройного виступу УСС-ів. Доповідь учасника вимаршу 1-ої сотні УСС на фронт."
Прибуття членів обов'язкове, гостям раді.

Управа ОбВУА — Відділ в Ню Йорку.

Спорт

СТ УКРАЇНА ЧЕМПІОНОМ В ФУТБОЛІ

Торонто. — Футбольна команда СТ УКРАЇНА Торонто добула вдруге першенство Н. Ліги Онтеріо, перемігши в 19 рунді гор українську команду УСК ТРИЗУБ 5:4. Рекорд України слідує: 28—10 точок і 51—28 воріт. На другому місці стоїть ОЛСТЕР 27 точок, ІТАЛІЯ 26, коли за четверту позицію ведеться наразі боротьба між Гунгарія, та Такоаг Монтреал. Останнє місце в табелі на 11 клюбів зайняв поляки Вайт-Іґлс. Першенські гри сезону 1954 наразі недокінчені, але жадна команда не загрожує СТ Україна на позиції чемпіона. Футболістам СТ Україна гратулюємо нового титулу.

УКРАЇНА — ТРИЗУБ 5:4

Торонто. — Змагання рішальні за першенство Н. Ліги відбулись, як повторення переважно стрічі обох команд при стані 4:2 для Тризуба. Згідно з правилами Н. Ліги визначено в кінцевій фазі першенств нову гру, повторення — яке слідувало на грищі Бродвю. Було присутніми около 4,200 глядачів. До перерви стан 4:3 для України, а опісля рівновага 4:4, та ЛЕСЮК, добував перемогу 5:4 для України. Чергування фрагментів гри було досить емоційне, та впливало загально на фанатичну публіку. При нервовій та неуступчивій, ба навіть брутальній грі обох команд, дійшло до кількох інцидентів, які нейтралізувала місцева поліція. Опис цього матчу подала ціла канадійська преса, і думаємо, що оба Т-ва представлять в нашій пресі ВИЧЕРПНО своє становище, щоби на будуче зберегти добре ім'я українського спорту.

Жалюгідним є факт, що знаного усім футбольного туза, передового змагуна української еміграції, Олександра СКОЦЕНЯ II, побила публіка і залізна поліція з'явилась на місці випадку змагуна сильно потурбовано. У висліді цього безприкладного і хуліганського нападу, як на міжнародні спортові відносини, Скоцень II був забраний міським амбулянсом до шпиталя Св. Михаїла. Переб стрічі: 0:1 Денис Тризуб, 1:1 Габа Україна, 2:1 Закалужний, Україна, 2:2 Трієскан, мет карний Тризуб, 3:2 Габа, Україна, 3:3 Здирій, Тризуб, 4:3 Стецьків, мет карний Україна, 4:4 Скоцень II, мет карний Тризуб, 5:4 Лесюк, Україна. Суддя п. Інґліш.

Богдан Прудиус.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ відд. 182 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12-го вересня, о год. 2-ій попол., в парафіяльній залі, 45-47 Говл Евню, Пасейк, Н. Дж. Проситься членів прийти на збори та вирівняти свої місячні вкладки, а ті члени, що їдуть на Союзівку в той день проситься вирівняти вкладки наперед або після зборів на другий тиждень. — Уряд.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Б-ва св. ап. Петра і Павла відд. 102, відбудуться в неділю, 12-го вересня, зараз по другій і третій Сл. Божій. Просимо всіх членів прибути на збори і розібрати білети на 60-літній Ювілейний Концерт, що відбудеться в неділю, 17 жовтня в Поблик Мюзик Гол. — М. Декан, предс.; С. Косик, кас.; М. Бобечко, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Уряд Т-ва „Дністер" відд. 361, повідомляє своїх членів, що місячні збори в вересні не відбудуться, бо в суботу, 11-го і в неділю, 12-го вересня на „Союзівці" УНС влаштовує Фестин і багато членів т-ва з рядників „Дністра" вибирається на цю імпрезу. Пересунути збори на суботу 18-го вересня неможливо, бо заля „Дністра" винаймлена стороннім людям. Через те найблнжчі по вакаційній перерві збори відбудуться в другу суботу, тобто 9-го жовтня. Це будуть тримісячні збори. Про ці збори члени будуть повідомлені картками. — М. Маletич, предс.; П. Кучма, фін. секр.; В. Вишиваний, кас.; В. Барагура, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Т-во ім. І. Франка відд. 146, повідомляє, що збори відбудуться 12-го вересня, о год. 1-ій попол., в залі Укр. Амер. Оседку. Проситься прийти на час і привести знайомих, щоби вписались до Союзу. Маємо різного рода поліси. Є багато справ до вирішення через літній час. Рівнож члени, що платять річно повинні прийти і заплатити. — Уряд.

БАЛТИМОР, МД. — Б-во Пресв. Тройці відд. 320, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 12-го вересня, о год. 6-ій веч., в Укр. Гор. Клюбі, 510 O'Donnell St. З причини "I Am An American Day Parade," збори відбудуться пізніше як звичайно, щоби члени мали змогу взяти участь в параді. Проситься всіх членів прийти на означений час і вирівняти свої залеглости. — Д. Пісецький, предс.; І. Малко, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. — Т-во ім. М. Шашкевича відд. 94, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11. вересня, о год. 7-ій веч., в залі У. Д. Клюбу при вул. Грейнинг 2376. Проситься всіх членів прийти на збори і вирівняти членські вкладки. — Управа.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Любов" відд. 45, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 12-го вересня. Проситься всіх довгуючих членів вирівняти свої вкладки, щоб не наражуватись на суспенду. —М. Дубас, предс.; А. Гарасим, кас.; М. Сеник, секр.

З Волі Всевишнього відійшов від нас в дні 7-го вересня 1954 р.

ВАСИЛЬ ТОМЧУК,

проживши 67 років. Покійний походив зі села Вашківці, Кременецького повіту, Волинь, був членом 170 відділу УНСоюзу, залишив у смутку дружину Марію, брата Данила, дочку Марію Гаврус, сина Николу, зятя, невістку і внука.

Похорони відбулися в п'ятницю, 10-го вересня, о год. 9 рано з похоронного заведення Collins Funeral Home, 19 Lincoln Ave., Rutherford, N. J., а опісля з Укр. Правосл. Церкви в Пасейку на цвинтар Hillside Cemetery, Rutherford.

Вічна Йому Пам'ять!

Горем і смутком прибиті ДРУЖИНА і ДІТИ.

У десяту річницю смерти сл. п.

Романа Куцака-Кучеренка

буде відправлена дня 12-го вересня ц.р. о год. 9-ій рано в Церкві св. Юра при вул. 7-ій у Ню Йорку

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

за душу Покійного,
на яку Знайомих і Друзів запрошує
Дружина Степанія і діти Ігор та Надія.

РОМАН КУЦАК-КУЧЕРЕНКО родом зі Сіракізець, пов. Перемишль, Західня Україна. Учився у Перемиській гімназії. У 1931 р. місяця липня кермує нападом на польський поштовий амбулянс біля Вірчі, що його зорганізувала боєва референтура ОУН. Опісля виїздить за кордон і щойно осінню 1939 р. вертається на рідні землі з важливим завданням ОУН. У Перемишлі Енкаведисти схоплюють Покійного й присудом засилають на далеку Північ Сибіру звідкіля Він утікає щасливо у часі німецько-совєтської війни. Хоч втративши здоров'я на Сибірі, Роман Куцак знову включається активно в ряди ОУН Ст. Бандери. Дня 10 вересня 1944 р. гине від бомби у Відні в часі летунського налету, залишаючи дружину й двоє маленьких діточок, залишаючись до трагічної смерти на посту українського революційного фронту. Вічна пам'ять Тобі Друже Романе!

Друзі.

З Волі Всевишнього відійшла від нас в дні 1-го вересня 1954 р. в Ню Лондон, Конн., в 62 р. життя

МАРІЯ ГРАБОВСКІ ТУРСЬКІ,

дружина Василя Турського, замешкалого при Route 161, Silver Falls, (Chesterfield) East Lyme, Conn.

Покійна родилася 28-го серпня 1892 р., в Галичині, 1910 р. прибула до Америки. Була засновником і організатором укр. правосл. церкви в Честерфілд і належала до Сестриштва Пресв. Тройці.

Полишила в смутку мужа, 2 доньки, замужні Воска і Варгиесі, сестру, 6 внуків і багато ближчої і дальшої Рідні.

Вічна їй Пам'ять!

ЙОНГСТАВН, О. — Т-во ім. О. Васарабової відд. 348, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12-го вересня, зараз по великій Служби Божій, в церковній залі, при 526 W. Rayen Ave. Проситься усіх членів прибути на збори і вирівняти свій довг, щоб не наражуватись на суспенду. — М. Черніга, предс.; І. Стахура, кас.; П. Періг, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Т-во Запорозька Січ відд. 325, повідомляє своїх членів, що тримісячні збори відбудуться в суботу, 11-го вересня, в залі У. Н. Дому, 218 Grand St. Проситься прийти і заплатити свої вкладки до Союзу і Т-ва. Приведіть зі собою нових членів. — Уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Б-ва св. Володимира відділ 130, відбудуться в суботу, 11-го вересня, о год. 8-ій веч., в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів, 33 Іст 7 вул. В програмі зборів, звіт уряду і контрольної комісії, вибір балевого комітету на наше підприємство і інші справи. Проситься всіх прибути на означений час. — І. Малець, секр.

ТАРЗАН, ч. 3339. Відкриття.

Прибувши до палацу, Немона послала Томоса з коротким наказом знайти Дорію або приготовитись згинути в лев'ячій ямі.

— Ерот не живе, а Томос відійшов, — прошепотіла вона, тягнучи його на лавку біля себе. — Ніхто не буде нам перешкоджати. Ходіть, сідайте!

Раптом вона кинулась в його обійми. — Ох, Тусе!, — простогнала вона. — Тарзане, як я вас люблю!

Тоді нагло він побачив під гарною зовнішністю божевільний ум несамовитої жінки. З тихом злобом вона підвелася і впала на землю біля його ніг.